

DE SVE QVAE EX VVLNERE PEPERIT. EPIGRAMMA. XII.

I NTER CAESAREAE. Blanditur Do-
mitiano, qd in uenatione eius sus grauida te-
lo ista incolumē partum per uulnus emisit,
HASTA. Telum. Partem posuit pro toto.
Nam hastae sunt etiam sine ferro, ut cōtorum.
uenabulorum. materum. lancearum. pilorum. & aliorum si-
milium. quandoq; etiam sagittarum. Erat autem hasta praeci-
puum belli signum. Vnde carthaginienses bellum cum Roma-
nis gesturi hastam eis misere, et romani fortes viros ea sepe do-
nare consueverunt. ab hasta hastati dicuntur, qui primi in acie
constitui cum hastis solebant. & hastula diminutiuum.
LEVIS. Sine pondere. Nam si grauior fuisset interemisset
prolem. Leue quando priorem syllabam corripit, significat id,
quod sine pondere est. unde leuem styplam dicimus. Trāsser-
turq; ad animū. unde leuis dicimus homines inconstantes. ni-
leis, et nullo honore dignos, quemadmodum ē contrariio gra-
uers uocamus cōstantes. seueros. prudētes. Ab hoc fit leuitas,
quod modo dicitur de re, quae sine pondere est. Modo pro stul-
titia. inconstantia. uilitate ponitur. Cicero. Cum in Antonio ge-
nus quoddam sordidissimum uitae demōstrare uellet, quod in
caupona delitesceret, quod ad uesperum portaret, quod ore in-
uoluto iter faceret, ne cognoscereetur. Videte inquit hominis leui-
tatem. item leucina, quo uerbo pro leui usus est Laberius. &
lepus. lepor. lepidus. lepide. illepide. leporarium a pedum le-
uitate, ut superius diximus. item leuiter aduerbium sine pon-
dere. Præterea leuior. leuissimus. leuius. leuissime. & leuo uer-
bum, quod modo significat in altum ueluti aliquid leue tollo.
Liuus. Mox aqua leuata uento, cum super gelida montium cō-
creta esset. modo aufero. Virgil. Atq; arctā leuari uincula iubet
Priamus. interdum alleuo, & molestiam, laboremq; extenuo.
idem. Ego hoc te fisco leuabo. Plerumq; imminuo. idē. Omenq;
leuandum prodimus. Ab hoc fit alleuo, quod est in altum tollo
uel de imo, & ubi quod iacet, atq; abiectum est, sursum tollo.
Quintil. Vidi multos, quorum supercilia ad singulos uocis co-
natus alleuarentur. modo foueo, & opem atq; auxilium praes-
to. idem. Quare non petit, ut miserum putetis, nisi & inno-
cens fuerit. non petit, ut afflictum alleuetis, nisi & probauerit
se in feliciorē, quod patrem amisit, quā quod oculos. Ele-
uo modo in altum tollo. Plautus, Cape dum lapidem hunc, atq;
eleua. Modo minuo, & extenuo. Quintil. Nam quis ignorat,
quin id longe sit honestissimum, ac liberalibus disciplinis, &
illo quem exigimus, animo dignissimum, non uēdere operam,
neq; eleuare tanti beneficii auctoritatem, cum pleraq; hoc ipso
possint uideri uilia, quod pretium habent. Subleuo aliquando
defendo. adiuuo. Cicero. Zopyrus, quod se naturā cuiusq; ex for-
ma prospicere profitebatur, a cæteris derisus est, qui illa in So-
crate uita non cognoscebat, quae ipse ex illius aspectu mul-
ta collegit. ab ipso autem Socrate subleuatus, cum illa sibi si-
gna, sed ratione a se deiecta diceret. Aliquando sursum tollo
siue sustento. Suetonius de uespasiano. Aluo repente usq; ad
defectionem soluta imperatorem ait stantem mori oportere,
dumq; consurgit, ac nititur, inter manus subleuantium extin-
ctus est. Releuo idem pene, quod alleuo. Cicero. Multisq; oppres-
sum miseris releuauit. Cum uero leue primam syllabam pro-
ductam habet, significat id quod tactu asperum non est, ut le-
ue marmor. Ab hoc fit leuigo, quod est complano. polio. Plyn-
Scabritia leuigatur dēte concave. sed caducæ litæe sunt. Hinc
leuigator, & leuigatio. item a leue leuor, quod est asperitati
contrarium. idem. Spectatur in chartis tenuitas. densitas. can-

dor. leuor. Leue idem ferè significat quod leue, idest quod ta-
ctu nullam asperitatem habet. Transfertur tamen ad animū.
& pro modesto accipitur. A quo fit lenio uerbum, quod est mi-
ngo. placō. mulceo. A quo lenitas. mansuetudo, suauitas. quae
& lenitudo a ueteribus dicta est. Lucil. Mira Lenitudine, ac
suauitate abundant. Cicero. Lenitudo orationis mollitudo cor-
poris. & leniter aduerbium, hoc est moderate. suauiter, quod
& leue dicitur. Martial. Tepida natis leui congredu uada.
& lenimentum placatio. lenio. Et (ut quidam putant) lenia,
quae sunt ornamenta tuniarum aurea. Lenem uero quidam a
lente dictum existimant. Nam lentum proprie significat tene-
rum, & facile flexuosum. Virgil. Lenta salix quantum pallen-
ti cedit oliuae. Sed translatum ad animum pro leui, & placi-
do accipitur. Cicero. Qui cum publicas iniurias lente tulisset, su-
am non tulit. Lente inquit, hoc est molliter. modeste. per meta-
phoram tamen aliquando lentus pro facili ponitur. Lucilius.
Cotta senex Crassi pater magnus triuo fuit, numarius, soluere
nulli lentus. item pro tardus. A quo lentitia. & lentitudo tardi-
tas. & lente, tarde. interdum etiam lentitia, flexibilitas. Cicero.
Hunc crassum, qui lentus (ut scitis) dicere solebat ad imitatio-
nem, quasi nostri generis contendisse. & pro securus, otiosus.
Virgili. Nos patriam fugimus, tu Tityre lentus in umbra. &
pro tenax. Plautus. Quam lentum est, & usco simile. & pro re-
missus frigidus. Virgili. Nocte leues melius styplae nocte arida
prata tendunt. noctis lentus non deficit humor. Vnde lente,
pro remisse, et frigide usurpamus. Cicero. Neq; enim est facile per-
ficere, ut irascatur ei cui tu uel iudex, si tu ipse id lente ferre ui-
deare. In compositione autem lentum pro pleno accipimus, ut
sommolentus. uinolentus. tumultus. Item a lenis lens dicitur no-
tum genus leguminis, quod qui ea uescuntur lenes, ac moderati
fiunt. Plyn. inuenio apud ueteres auctores equanimitatem fie-
ri uescantibus lente. Duo genera lentis sunt. Alterum rotundi-
us, nigriusq;. Alterum sua figura. Ab hoc fit lentiscula dimi-
nuium, quod modo paruum lentem significat, modo nasculum
oleo accommodatum, de quo inferius dicemus. Et lentigo macu-
la in facie ad lentis similitudinem. A quo lentiginosus. Lens
uero cum in genituo lendis facit a laeo uel ducatur. & secundum
capitis animal significat, ex quo formatur pediculus. Quidam
ab hoc lendiginosum deducunt, hoc est lendibus plenum. A le-
to uero fit uerbum lenteo hoc est lentus fio. A quo lenteo eius-
dem significationis. Sunt etiam qui putent lendisum ab hoc de-
ducta, ob uirgultorum lentitudinem. Arbor est quae mastiche sa-
dat gummi modo. Chia optima est. Reperitur tamen in Asia,
græcaq; herba quaedam ē radice folia emittens, & carduum
similem malo seminis plenum ex quo in asa parte summa lac-
ryma erumpit, quae uix di gnoscā potest a mastiche uera. Tra-
dunt Democritum medicum in ualitudine consulis M. Seruili
consularis filiae omnem curationem austeram recusantis, diu
efficaciter usum lacte caprarum, quas lentisco pascebat. Folia
eius dentibus in dolore atteruntur, fistulis pro dentiscalpis
utuntur. Martial. Lentiscum melius, sed si tibi frondea ossis
Defuerit, dentem penna leuare potest. item mobiles dentes len-
tisci decocto colluuntur. Lacryma sedis utiq; prodest. Præter la-
crymam oleū quoq; fit ē femine eius quod attritis partibus me-
deatur. illud animaduertendum est lacrymam eius mastichen,
non mastichem dici debere, & rectum eius esse mastiche, non
mastix. Nam mastix flagellum est, & mastix flagello.
uerbero. A quo mastixgam uerberonem uocant. Plautus. Exi ē ca-
lina sis foras mastixga. Hinc homeromastix, dictus est Coilus il-
le, qui scripta sua contra iliadem, & Odyssam Homeri com-
parata in Alexandriam ueniens Ptolemaeo regi obrulit. Ptole-
maeus uero cum animaduertisset poetam optimum maximum
abferentem

absentem uexari, nullum ei responsum dedit. Zeilus autem cum dicitur in regno fuisse, inopia pressus petijt a rege, ut sibi aliquid tribueretur. Huc uero respondisse rex dicitur. Homerum, qui ante annos mille decessisset, euo perpetuo multa hominum millia pascere, idem debere eum, qui meliore ingenio se profiteretur, non modo unum, sed etiam plures alere posse. Læua uero à græco deducitur. Quippe græci λαιά lenam dicunt, & significat sinistram manum. A quo derivatur læuus. Læuus, læuum adiectiuum, quod significat cum de humanis rebus loquimur, contrarium. Virg. Si mens non læua fuisset. Cui uero de caelestibus, prosperum. idem intonuit læuum, quia sinistra numerum inuentibus dextra sunt. Dextrum autem sine dextero (utroque enim modo dicimus) pro felici, ac proprio accipitur. Idem, Et nos, & tua dexter ad pede sacra secundo, tractum à dextra manu, quæ ἀπό τῆς δεξιᾶς dicitur. Sic enim græca dexteram uocant. Nam dextra manus ualidior, ac præstantior est sinistra. Vnde dextram dare dicimus, non modo manum porrigere, sed etiam auxilium præstare. Idem. Da dextram misero, hoc est præsta auxilium. item dexter aliquando significat eum, qui dextræ partis est. idē. Quo tantum mihi dexter abis? interdum aptum, conuenientem ab aptitudine dextræ manus. Vnde dexterior fit. & dexterrimus, hoc est aptior. & aptissimus. & dexteritas, aptitudo. & dextere, dexterrime aduerbia, hoc est apte. aptius. aptissime. Antiqui dextimum, et sinistimum dixerunt pro dextero, & sinistro. Varro. A primo compito dextimam uisū nimit Epicurus. Dextrarum tibiarum genus est, quæ dextra manu tenentur. A dextra dextrosū dicitur, hoc est uersus dextram, sicut à læua leuorsū, & à sinistra, quod etiam læuā significat sinistrosū. A sinistra sinistrum, sicut læuum in rebus humanis aduersum, in caelestibus prosperū significat, quia sinistra numerum inuentibus nobis dextra sunt. Dicitur autem à sinendo, quod gereere nos dextra manu, quæ aptior est, sinat. Ab hoc fit sinistre aduerbium, quod significat feliciter, atq; infeliciter. FIXISSET. Vulnerasset. Figere. proprie est immutare. Columella. Palum humi fixit. Et quoniam, quæ figuntur etiam firmanantur, Figere frequenter pro firmare usurpamus. Vlyn. Fixum animo erat, hoc est decretum. firmatum. item quoniam, quæ figuntur, id quo figuntur ferunt, Figere pro ferire accipimus. Virg. Atq; humiles habitare cæcis, & figere ceruos. Figere etiam aliquando est affigere, quod ab eo ponitur, hoc est applicare, & quasi ad aliquid firmare. Vnde omnia milita siue gladiatorum milites, seu gladiatores arma figere dicebantur, quia ea in templis suspendebant, uel templorum parietibus affigebant. Vnde tractum est, ut figere arma, sit securum esse. Virgilius, Armaque fixit Troia, nunc placida compositus pace quiescit. Ab hoc sunt composita i figo. de figo configo uota significatiōnis. à quibus infixio. confixio deducuntur. S V E M. Feram salicet, sus enim & de feris, & de domesticis dicitur. aper duntaxat de feris. hoc animal bis anno parit, tempus partus quatuor mensium. Numerus facunditati ad uicenos, sed educare tam multos nequeunt. Mares non ultra trimum generant. fœmina senectute fœcundantes coeunt. Fœnum suum si aliquando comedunt, non est prodigium. Suem oculari amisso putant cito extinguī. Alioquin uita ad quindecim annos quibusdam ad uicenos. Morbos patiuntur angina, & struma, de quibus superius differimus. in dex ualeudinis in sue est cruor in radice setæ, quando euellitur, Caput obliquum in incesu gestat. gratissimâ habet uoluntionem in luto. atuda ei intorta est, sæpiusq; in dextrum, q̄ in læuum iacens. pinguescit sex aginta diebus, sed magis si tridui media saginato incipiat. omnium animalium maxime

10

20

30

40

50

60

brutum est. ideo non ille p̄de existimabatur animam ei datam pro sale. Comperitum est sues furto abactos, & in naui collocatos a gñita custodia uoce facta in alterum nauis gij latus inclinatione id demersisse, & ad custodem natando remeasse. Feri uestrigia sua urina delent simul eo pondere se in fugam leuantem. Castrantur fœminæ post biduum in mediam suspensæ pernis, & uulua rearsa, celerius ita pinguescunt. inuentum M. Apiciū sicut cariat eos saginare, & dato mulsi potu, satie repente necare. quinquaginta penè sapes ex eo fieri solebant. in primis comendabatur abdomen, seu fimen. Martialis, Esse putes non dū fimen, sic ubere largo. Effluet, & nullo lacte papilla tumet. Est autem fimen lac suis extractum, ac densatum sue occisa à sugendo dictum. antiqui abdomen uocabant, priusquam cilleret eijcetes occidere non assueti. Comperitum est primos genitos in quaque parte sues primas mammillas premere, & si esca sunt fauibus proxima, tamen suam nosse, nunquaque fœtum quo genitus sit ordine, eaq; ali. nec alia detracto illam alumino suo sterile scere illico, ac resiliere. uno uero ex omni turba relicto, solā manifestem, quæ genito fuerat attributa, descendere. Secundo loco uulua habetur. Horatius, Nil melius uerdo. nil uulua dulcius ampla. Martialis. Te fortasse magis capiat de uirgine porca, me materna graui de sue uulua caput. V ulua enecto partu melior est, quàm ædito. illa eiectione uocatur, hæc porcaria. Primi paræ suis optima est. casius & fimen optimum, si modo à fœtu haustum non sit. Eiectione terrimum est, hinc glandia, hoc est ipsæ ceruices in ijs. n. glandulae positæ sunt, quæ in hominibus tonsilla dicuntur, et aliquando cum dolore intumescunt. Ita dictæ à similitudine glandium. Glans fructus est quercus, & aliarum arborum glandiferarum. Sed quia ex ijs homines quondam uuebant, glandis appellatione (ut Caius, & Vlpianus asserunt) omnes fructus continentur. Vnde duglandes, & iuglandes, & iuglæ uocantæ, de quibus supra diximus. Glans caduca est, quæ ex arbore cadit. Hinc glans plumbum est in modum glandis formatum. Virgil. Pars maxima glandis lucentis spargit plumbi. Sallustius, Pars eminens glande, aut lapidibus pingrare. Item glans pars summa colis est, quæ præputio tegitur, oculari similis. præputium enim pellis, quæ glans tegitur. coles ipse penis. à quo coles ipsi testis coli, quod testes sint uirilitalis. ij p̄dent ex cole. pubes, lanugo, quæ circa genitalia nascitur. à quo puberes dicti, qui quartumdecimum ætatis annum attigerunt, quod iam eam lanuginem immittant. in puberes, qui non dū ad eam ætatem peruenerunt. & pubesco, pubem emitto. & pubertas huiusmodi ætas in maribus in fœminis uero annus duo decimus. Item pubertas emissio ipsa pubis. à quo anni pubertatis dicuntur. Foramen, quod in media glande est urinae fistula siue tubus appellatur. frenum dicitur glandis principium, hoc est, ubi præputia desinunt uersus colem, quando glans ita contacta est, ut nudari non possit. Id utrium medicæ græca πιαμοσι uocant, remedium est à summa ora autem in adere recta linea usque ad finem. si uero aliquando est nuda. arti ficio tegi potest, dummodo nuditas ipsa naturalis sit, & homo non sit arctinatus. Cutis, quæ circa glandem est apprehenditur, atque extenditur, donec illam ipsam condat, ibiq; deligitur. deinde iuxta pubem in orbem tergus inciditur donec coles nudentur. Eo facto cutis ad uinculum inclinatur, nudaturq; circa pubem uelut circulus, eaq; lineamenta dantur, ut atro increseat, & id i pleat, satisq; uelamenti supra latitudo plagæ præstat. Sed donec ciatrix fiat, uinctum esse id debet. urinae in medio tantum exiguo itinere relicto. glandium multa genera sunt. alia signa est. alia querna. alia iligna. præterea ceruus glandem facit. robur. esculus suber. illic duo sunt genera. al-

terum genus graeci simlacem uocant. in prouincijs aqui folia dicitur. utriusque glans breuior, & grauior est, quam Homerus acylon appellat. Quercus quoque duo genera sunt. altera latifolia ex argumento dicitur. quercum quidam appellatam existimant, quod haec arbor grauis sit, siue quod in miram amplitudinem crescat. quercuorum enim graue, ac magnum ueteres dicebant, propter quod & febrem frigidam cum tremore quercuam nominabant. Lucilius, iactans me, ut febris quercuam. Idem, Quercuam conseruitur, capitisque dolores. A quercus quernus deducitur. Sic ab acere acernus. & quercuam a quo quercetulana nymphae dicuntur quercueto praesidentes. & quercetulana porta Romae appellatur, quod quercuetum intra urbis muros iuxta se haberet. Est & robore genus, quod hemeris uocatur, glandem similiter ferens. Item alia arbor, quae a graecis ἀλιφλοιός a nostris falsicortex appellatur, cui glans amara, quam praeter sues nullum animal attingit. Quae glandem ferunt omnes, & gallam, sed glandem alternis annis dulcissima omnium glans figna est, qua obsessos etiam homines durasse longo tempore in Chio oppido constat. haec suem hilarem facit, carnem coctilem, & leuem, ac stomacho utilem. a fago arbore, unde fagina deducitur, fit etiam fagabul, quod fuit Romae sacellum Iouis, in quo erat fagus arbor, quae Ioui sacra habebatur, iligna suem angustam, nutidam, strigosam, ponderosam, querna diffusam, ac grauissimam. proximam huic cerrea, nec ex alia solidiorem carnem, sed duram, strigosam carnem fieri constat esculo. robore. subere. galla nascitur, sole de gemmis exente erumpit noctu. crescit uno die candidior usque ad fabae magnitudinem. Ni gra diutius uiuet, et intantum crescit, ut interdum aequet magnitudinem mali. Hemeris optimam fert gallam, & coriis proficiendis aptissimam. Ferunt robora utriusque genus galla, & canchrym, ita uocatur pilula in medicina urendi uim habens. a glande glandeus. et glandifer deducitur. & glandula diminutiuum. & glandatio, glandium collectio. Item glandatio pasto suum ex glandibus commendatur praeterea ex sue sinaput uerrinum, hoc est pars capitis anterior. Nam posterior occiput appellatur. a quibus sinapitium. & occipitium eiusdem significationis. Plaut. Quae in occipitio quoque habet oculos pessima. Item scrutellus uenter suillus condito sarre expletus. Item testiculi testes, siue testiculi colei sunt ex cole pendentes, dicti ita, quod testes uiriliter sine. Virgilius, Magnis testibus ista res agitur. Hinc fit testiculus, quod est iumentis maribus saeminas, uel foeminas maribus ad moueo. Quod nonnulli etiam testilior dicunt. Testes peccidi, armentoque ad crura de cadui sunt, suibus adnexi. Delphino praelongi, sed ultima conditi aluo. Elephanto occulta. Quae oua pariunt, lumbis intus adhaerentes habent. & haec ocysissima sunt in uenerem, ut in gallis. columbis. & alijs huiusmodi cernimus. pisces. serpentes testibus carent, sed eorum uicem binas ad genitalia a renibus habent uenas. buteonibus terni sunt. Buteo uis est ex accipitrum genere a graecis, a numero testiculorum triorchis dicitur, quae in honore mensarum esse consueuit homini tantum iniuria, aut sponte naturae franguntur. Idque tertium ab hermaphroditis, & spadonibus semiuri genus habent. testiculi quiddam simile medullis habent. Nam sanguinem non emittunt, & omni sensu carent. dolent autem in ictibus, et inflammationibus tunicae, quibus hi continentur. De pendet uero in homine ab inguinibus per singulos nervos, quos ^{ueneris} ueneris graeci uocant, cum quorum utroque binas descendunt uenas, & arterias. haec autem tunica teguntur tenui nervosa, sine sanguine. alba, quae ἰσάποειδής a graecis nominatur. proprie autem testes sunt, qui testimonium dicunt, ab eo (ut quidam putant) appellati, quod uocantur statum causae, uel quod ante stent,

(ut nos opinamur) quasi antestis, hoc est antestantes. a teste testatio, et testimonium deducuntur, quae proprie testium dicta sunt. & hoc differunt testationes. & testimonia a teste, quod illa ferunt in scriptis fiunt. testis uero praesens loquitur. Marcell. Censur et monumenta publica potiora testibus esse Senatus censuit. Callistratus. Dicitur Hadrianus Rufino proconsuli rescripsit testibus se, non testimoniis crediturum. Idem, Gabinius quoque maximo idem princeps in haec uerba rescripsit. Alia est auctoritas praesentium testium, alia testimoniorum, quae recitari solent. 10 Item a teste sit testor uerbum, quod proprie est testimonium dicitur. Virg. Testor in oatu uestro. ponitur tamen aliquando pro iuro, quia in iuramentis ueluti deos testes adhibemus. Idem, Vestrū testor nomen ait. aliquando pro precor, quia precando quoque sollemus numina adhibere. Plaut. Ipsus tete per superos omnes testatur. Item testamentum condo, hoc est uoluntatem meam supremam testificor. Nam & hinc dicitur testamentum, quod uoluntatis nostrae ueluti testimonium sit. Vnde & ultima uoluntas. et suprema uoluntas appellatur. definitur autem testamentum sicut uoluptatis nostrae iusta sententia, de eo, quod post mortem nostram fieri uoluerimus. Et si proprie testamentum illud, quod iure perfectum est. abusus tamen et quoque testamentum appellatur, quae falsa sunt. uel iniusta. uel irrita. uel rupta. testamentum falsum est, quod non secundum testatoris uoluntatem scriptum est, sed habet aliquid additum. uel diminutum. uel mutatum, uel aliud pro alio suppositum. Irritum uero testamentum est, quod de iure inualidum est, ut si is, qui testatur, sit capite diminutus. iniustum, quod non recte factum est, ut puta si sit inofficiosum, ex haereditatis liberis, et extraneo haerede constituto, quod est contra pietatis officium. ruptum est, quod ex aliqua causa infringitur, ut si post mortem patris filius nascatur, qui dicitur posthumus, isque neque haeres institutus, neque ex haereditate sit. uel si duo testamenta condita sint. posteriore n. ruptum prius. uel si binae tabulae proferantur diuersis temporibus factae. unae prius, alterae posterius, utraque tamen septem testium signis signatae, & aperte posteriores uacuae inuenta sint. i. nihil scriptum habentes, omnino superius testamentum ruptum non erit, quia sequens nullum est. Hoc et proatum testamentum dicitur, quasi prouocatum, penultima longae. Nam proatum penultima syllaba correpta significat petium. a proco, quod est peto. a quo procor. Lilius, Matrem proatum uenerat. illud uero a cito fit, quod ut superius diximus, significat uoco. Vnde proco dicitur se peccio. produco. & ueteres procor pro prouocet dixerunt. Item suppressum testamentum dicitur, quando in fraudem haereditum, uel legatorum, seu libertorum, aliorum uel non est petita resignata, siue exhibitum. Et si non latet, tamen si ad quos pertinet, non perferatur, suppressum uidetur. Item authographum testamentum est, quod totum manu ipsius testatoris est scriptum. Tabulae dicuntur numero tantum plurali, in quibus testamentum est scriptum quacunque materia sit. siue e ligno sint, siue charta, siue membrana. siue ex corio alioque animalis, seu etiam ex lapide, aut aere. a testor testatus dicitur, qui testamentum fecit. Testamentum etiam dicitur apertum. nulgatum, ab omnibus cognitum, quod id quasi omnes testentur. a quo testator, & testatissimus deducuntur. Hircius, Quo notior, testatorque uirtus esset. ab hoc intestatus, qui nullo condito testamento mortuus est. Item cuius uerbis fides non adhibetur, qui uel testis esse non potest. Pomponius, Ipse cum uno seruo senex intestato proficiatur. Et intestabilis, qui iure facere testamentum non potest. Item intestabilis pro detestabilis. Gellius, Eos tamen, qui ad Annibalem non rediissent, usque adeo intestabiles, iniustosque suis se, ut tedium uicem ceperint, nec magis sibi constituerint. intestabilem Caius iuriconsultus eum esse dicit, qui lege iubetur, ne

eius testamentum recipiatur, ne ue ipsi dicitur testimonium in
 te statum uero Paulus esse scribit non solum eum, qui testamen-
 tum non fecit, sed etiam eum, qui te statum liberis suis tutela
 non dedit. Vlpianus autem interstatos eos esse, qui cum pos-
 sent testamentum facere, non sunt testati. Item quorum heredi-
 tatis addita non est, uel si ruptum, aut irritum testamentum
 est, sed qui testari non potuit, ut puta impubes, aut furiosus, uel
 is, cui bonis interdictum est, interstatos proprie dici non potest.
 Item a testor, quando significat testamentum condo, fit testator,
 is, qui testamentum condidit, cuius socium est testatrix. Quā-
 do uero significat testimonium facio, fit testifactor eiusdem signi-
 ficationis. a quo testifactor. testifatrix. testificatio. et attestor,
 quod est testimonium adduco. a quo attestatio. et detestor, qd
 apud iuriconsultos accipitur pro eo, qd est absentis denuntio. a
 quo detestatio, quae est (ut Vlpianus affirmat) denuntio facta
 cum testatione. protestor, quod est cauenda, et quae fieri nō
 debent manifeste denuntio. a quo protestator. protestatrix. pro-
 testatio. contestor. a quo contestatio litis, de quibus supra dixi-
 mus. quando uero testor pro precor accipitur, fit ab eo obtestor,
 quod similiter precor significat. et detestor, quod est deprecor,
 et abominor, et quasi preatando auerto. a quibus obtestator. et
 obtestatrix. et obtestatio. et destabile. hoc est abominabile. et
 detestatio abominatio. Item a testis fit contestis. contestes enim
 dicuntur, qui idem testificantur. et a testamento testamentari-
 us adiectiuum, quod ad testamentum attinet, ut testamentariae
 tabellae. praeterea in suae perna commendatur, de qua supra di-
 ximus. Martialis.

Ceretana mihi fiat, uel massa libet

De Menapij. lauti de petasone uoret. Et petasunculus. Idē.
 Musteus est, propera, caros nec differ amicos,
 Nam mihi cum uetulo sit petasone nihil.

Et in fera suae uesica. Est autem uesica folliculus, in quo urina
 colligitur infra aluum a priore parte, nullum animal oua ge-
 neri eam habet, praeter testudinem, nullū nisi sanguinē pul-
 monem habens, nullum pedibus carens. Inter eam, et aluum
 arteriae sunt ad pubem tendentes, quae illa appellantur. in uesi-
 ca lupi la pullus reperitur, qui syrtites dicitur, quod haec gemma
 in litore syrtium inuenta primum fuerit, adeo iucunda aspe-
 ctu, ut languentis intrinsecus stellas, et sub nubilo reniten-
 tes persundat color croceus. Sed hominibus immascentes calca-
 li, et capillamenta quaedam diro sunt cruciati. Constat autem
 uesica membrana, quae uulnerate non solidescit. Per metaphe-
 ram aliquando pro natura mulieris ponitur. Iuuenalis, V etu-
 le uesica beat. Et callus aprinus, quem M. Catonis Censoris
 orationes exprobrauerunt. Plau. Quid opus est uerbis? callum a
 prinum callere. aequae non sinā. Est autem laridum feri suis ita
 dictum a duritie. Callus enim citis est labore uiae pedibus,
 aut alio opere in manibus, parte uel alia corporis densior facta.
 a quo fit calleo uerbum, quod est callum facio, quod et cal-
 lum dico, siue callum obduco. a quo callisco. Cato aures nobis
 calliserunt ad iniurias, hoc est callum fecerunt. Item obcalleo
 eiusdem significationis. transferunturq; haec aliquando ad ani-
 mum. Plau. Obcalluit animus. callere tamen aliquando pro scire
 ponitur. Hora. Legitimumq; sonum digitis callemus, et au-
 re. callemus, hoc est scimus. nouimus, quod sicut pes ex longo
 uiae labore callū facit, ita mens longa experientia facit habitum
 quendam rerū, in quibus uersatur. ab hoc deducitur callidus,
 hoc est astutus. et calliditas astutia. et callide aduerbiū astu-
 te. item a callus fit callis, quod si significat fenitiam ueluti callo pe-
 dum praeduratam. Virg. Praedamq; per herbas couectant cal-
 le angusto, et haec omnia per geminum. l. scribuntur. nam si
 per sim plex. l. scribatur, callidus a calore deducitur. et modo

feruentem significat. Virgilius, Voluitur ille uomens calidum
 de pectore flumen. modo ferocem. in consilium. Pacuuius. Ca-
 ue, ne sis nimis calide loquaris. et turbam conates. nonnunquam
 uelocem. celerem. Varro. Cum haec dixisset eae calidis pedi-
 bus quidam nauicularis irrumpt in curiam. Item a calor fit
 caleo uerbum, quod est ferueo. et ab eo calesco, et incaleo. Ci-
 cero. is enim aliquantum uino incaluerat. et concaleo, eiusdem
 significationis, a quibus incalisco. et concalesco. et calidior.
 calidissimus. calide. calidius. calidissime. et subcalidus, et ca-
 lidiocalus, atque aduerbiū calidiuscule, quae omnia simili-
 ter a calleo. et callidus, quando per geminum. l. scribuntur
 formari possunt. Item a calido caldarium, quasi calidarium
 dictum, de quo supra differimus. et calefactio, quod et calfi-
 cio dicitur. a quo concalefactio, quod interdum significat ex cito in-
 cendo. Cicero. Et ait idem, cum brachium concalefecerit, tum so-
 lere pugnare. et calefio. et calefactio. et caloricum sicut a
 frigore frigoricum. et caliditas feruor. et calix secundum
 Varronem, quod in eo calida hauriri solent, de quo inferius
 dicemus. ad haec in suae botulus commendatur, qui et botellus
 dicitur, sarcaminis genus e carne suilla. a bolis. hoc est frustulus
 carnis, ut quidam putant appellatus. Bolus enim cuiusque
 rei frustum significat, unde bolum terrae glebam dicimus. bo-
 lum argenti, massam argenteam. Martialis, Qui uenit botu-
 lus medicae tibi tēpore brumae, Saturni septem uenerat ante di-
 es. Item offula ab offa lucanica, quam facere ex mediocri intesti-
 no Romanae mulieres a Lucanis didicerunt. Infusa ab eo, quod
 infecta caro reticulo arcudatur. alio modo tomacula appellan-
 tur, siue per synopen tomacula, quod graeci τομῶν sectio-
 nem dicunt. Item faliscus uenter, quod eum farare a Faliscis di-
 cere. hilla tenuissimum intestinum farum. A pex abo aliud
 intestinum sanguine plenum admisto pingui, quod in summi-
 tate quiddam habet, quasi in capite apicem. Longuio tertium
 intestinum, quod longius sit, quam illa duo. Item e suae porcel-
 lus lacteus in pretio erat. Martialis. Lacte meo pastum pi-
 gre a mihi matris alumnus ponat, et etolo de sine diues edat.
 Item lumbus apri, qui aprinos uocabatur, solidum aprum
 primum Romanorum in epulis apposuit P. Seruilius Rullus.
 Quinetiam porcum non modo integrum, sed etiam alijs ani-
 malibus plenum apponere in conuiujs solebant, quem por-
 cum troianum uocabant, quasi alijs inclusis animalibus gra-
 uidum, ut ille Troianus equus grauidus armatus fuerat. Vi-
 uaria aprorum primum togati generis instituit Fuluius Lip-
 pinus, quem postea L. Lucillus, et Q. Hortensius sunt secu-
 ti Apris in India habitales sunt dentium flexus, gemmae ro-
 stro, totidem a fronte, ceu uittulis cornua, exeunt. ferus aper (ut
 diximus) uocatur. sus utriusque commune nomen. Domesticus
 porcus ferē nominatur, et faeminino genere porca. Martialis.
 Iste tibi faciet bona saturnalia porcus.

Inter spumantes ilice pastus apros.

Scribunt quidam porcatram a porca dici eam, quae semel pepe-
 rit, serofam, quae sepius. Misset se porca domestica cum ferro, ita
 natos hibridas antiqui uocauerunt. postea in homines quoque ea
 appellatio translata est initio ab Antonio Ciceronis collega fi-
 cto. ab apro aprinus deducitur, ut aprina caro. a suae suillus.
 et suarius, suum custos. et succulae (ut quibusdam placet) de
 quibus supra diximus. et seta, et suo. caeteraq; ab us deriua-
 ta, de quibus inferius differemus. a porca porcinus, et porca-
 rius custos porcorum. et porcellus, paruus porcus. DIA-
 NAE. Venationis. quemadmodum enim pro uino Bac-
 chum, pro mari Neptunum, sic pro uenatione Dianam poe-
 ta usurpant. PARTVS. Filij. Parere enim est factum
 emitere, quod proprium foeminarum est. dicitur tamen etiam

de uiris. Caelius, Hic uicinus noster peperisse se filium memorat, hoc est genuisse. Item per metaphoram de ijs etiam dicitur, quæ non concipiunt. Et est acquirere comparare. Virgilius, Ite ait egregias animas, quæ sanguine nobis, hanc patriam peperere suo. Vt res in quarta coniugatione hoc uerbum usurpabant. Ennius. Oua parere solet genus pennis condecoratum. à pario partus deducitur, quod modo actum ipsum pariendi significat. Plinius, Quod à prægnantibus commanducatum partum faciliorem fiat modo pro ipsa prole. Martialis, Nec iam est parius, sed matre cadente accurrat. modo adiectum est, et significat comparatum, acquisitum. Apuleius, Partumq; à patre longo tempore, et multo labore pecuniam uno die consumpsit. Item à pario primipera, hoc est femina, quæ primū partum fecit. Plinius, Nec nouellarum suum præter quam primiperarum nullæ probantur. Item puerpera, quæ mater est facta. à quo puerperium partus. Et proles ipsa. Cellius, Diuo Augusto imperante ancilla eius in agro laurente peperit quinque pueros, qui pauculos dies uixerunt. Mater quoque nō multo post mortua, monumentūq; ei factum iussu Augusti in uia laurentina, in quo scriptum fuisse constat numerum puerperij, de quo diximus. Et uipera, quod ut pariat. unde uiperinus, quemadmodum supra diximus. Et parens non modo pater. Et mater (ut uulgus putat) sed auus, proauusq; et auia, ac proauia. Caius etiam iuriconsultus sentit omnes si periores parentis appellatione contineri. Virgilius pro patria parentem metaphorice posuit, quoniam patria dulcissima parens est amissa cura parentis. ab hoc paritare deducitur, quod proprie est parentibus in sua celebrare. transferunt tamen et ad alios. à quo parentalia dicuntur conuiuia, quæ in parentum, aut propinquorum mortibus fieri consueuerunt. Et parricida, qui parentem occidit. ponitur tamen pro alio quocunque, qui qualemcunque hominem occiderit, unde extat lex illa Numæ Pompiliij. Si quis hominem liberum morti sciens det, parricida esto. Hinc parrici appellabantur queestores, qui causa capitalium rerum querendarum creari solebant. Et parricidium quemadmodum homicidium. Nam de eo, qui patrem occiderit parricidium dicitur, sicut matricidium, de eo, qui matrem occiderit, qui etiam patricida, et matricida nominari possunt. Item à pario, siue partu parturio, quod non est meditor parere (ut græci matrici omnes scripserunt) neque desydero parere (ut ualla) sed in pariendo laboro, quam si gnificationem habent ferè uerba in rio desinentia, ut conaturio. Martialis, In omnibus uacerra, quod conclauibus consumit horas, et die tota sedet conaturit uacerra, non conaturit. Idest laborat, ut conet. Quandoq; tamen aliter accipiuntur. parturio ergo est laboro, ut pariam. Plinius. Vtique constat parturientis folijs substratis celerius parere. Cicero, Vtinam aliquando dolor populi romani pariat, quod iandiu parturit. Liuius, Et quod diu parturit animus, utinam pariat. præterea à pario composita fiunt aperio, cuius alterum compositum est adaperio, qd proprie est patefacio. quippe in partu, quod latebat in utero mulieris aperitur, et fit palam. Teren. Abi præstrenue, ac fores aperi, per metaphoram tamen, quoniam quæ parum intelliguntur, lecti esse uidentur, et declarando aperi. hoc uerbum pro exponere, et declarare usurpamus. Plautus, Age iam, et hoc ænigma aperi nobis, hoc est exponere. declarare. Est enim ænigma quæsto uelata siue (ut Quintilianus ait) obscura allegoria, ut mater me genuit, eadem mox genuit me, quod de glacie dicitur, quæ ex aqua concreuit, et mox in aquam effluit rursus. græci ἀνεκτά uocant ἀνεκτά μενεμύρια. Aristophanes ὡς πᾶν ἀνεκτά ἡσάφην μοι λέ-

γῆς, hoc est, o quam obscura, atque abdita mihi loqueris. ab hoc ænigma dicta, quæ ueteres latini scirpos uocare. eadem ratione aperire pro nudare accipitur. Cicero. Verentur enim, ne si quo casu acciderit, ut partes corporis quædam aperiantur. afficiantur non decore, et pro ostendere, quod prius erat occultum. Virgilius, Quarto terra die primum se attolere tandem, uisa aperire procul, et pro placare. mitigare. Idem. Et uastus aperit syrtes. Hinc etiam aliquando apertum pro claro, at que sereno accipimus, quod nullis sit nubibus tectum. Idem, scindit se nubes, et in æthera purgat apertum. ab adaperio adaperite deducitur, quod si gnificat apertum. Ouidius, Aspicias à dextra latus hoc adaperite tauri. operio. Tergo, quasi in oppositum pario. à quo operimentum dicitur, quod aliquid tegit, et operio frequentatiuum, et opercula. Varro esse scribit palia, quibus operimur. Ab hoc sunt adoperio, et cooperio eiusdem si gnificationis. operior uero deponens cum duplici. pp. scribitur, et si gnificat ex pecto, et quasi partum differo. Plautus. Mane dum, atque hic opperire. prætere à pario, ueteres perio uerbum actiuum traxere, quod si gnificat aperio. doceo. Vnde periti dicuntur docti. ex periti, sicut è contrario imperiti indocti, atque inex periti. à quibus peritia, et imperitia deriuatur. ab eo fit compositum, quod in usu est ex perior. Virgilius, Vos et cyclopea saxa ex periti, reuocare animis. Modo intelligo, sentio. Terentius, Nam fuisse ergo me miro ingenio ex perius sum. Aliquando tento. inde inex peritum pro intentatum accipimus. Virgilius, Nequid inex peritum frustra moritura relinquat. ab ex perior ex periti dicitur periti, et experientia usus doctrina. Idem, A pibus quantæ experientia parcas. ex perites uero ignari, rudesq; et nullam rerum experientiam habentes. Item ex perites dicitur, non sentunt. Vnde ex peritem doloris dicitur, qui non sentit dolorem. ex peritem mortis, qui non moritur. ex peritem humanitatis, qui nihil habet humani. ueteres ex perites quemadmodum imperitos dicebant. ex perite aduerbium accipitur pro eo, quod è docte, perite. Item ex perite dixerunt antiqui experitia habita. quidam ex pers non ab experiendo deductum existimant, sed ab ex, et pars, quasi sine parte, quemadmodum ex pes dicitur ab ex, et spes, quasi sine spe, ut superius diximus. Item à pario reperio. Vnde Pompeius, reperitum dici asseruit, quasi reperitum. et in lucem proditum. Est autem reperire proprie fortunæ. inuenire uero consilij. Ouidius, Tu non inuenta reperit es. Sed iam usus obtinuit, ut idem sit reperio, quod inuenio. ab hoc fit reperor, hoc est inuentor. Item à pario comperio, quod similiter si gnificat inuenio. à quo comperitor. inuentor. comperitum est mihi, et explanatum est mihi pro eodem accipiuntur, et similiter comperi, et explanari, quod est uestigando inueni. ab eodem etiam (ut quidam existimant) pars dicta, quod à toto emissu sit, quasi à toto parte. quamuis alij à parum potius partem dictam existimant, quod parum sit respectu totius, ut superius ostendimus. Item parca una li tera mutata, quemadmodum de ijs, atque eorum deriuatiuis superius differimus. sunt etiam qui par à pariendo deductum putent, quod si gnificat simile. ita enim natura comparatum est, ut partus similitudinem ferè habeat cum partente. ab hoc fit par neutri generis, quod modo numerum duorum si gnificat, quasi inter se parium. unde unum par, et duo paria, siue bina paria dicimus. Suetonius, Domitianum quæstorijs muneribus, quæ olim omisâ reuocauerat, ita semper inter fuisse tradunt, ut populo potestatem faceret, bina paria ex suo ludo postulandi, eaq; nouissimo uulgo apparatu induceret. modo æquum. conueniens. decans. Quintilianus, Si propter matrimonia uiolata urbes euerse sunt, quid fieri adultero pat

est. et

est. & paritas, hoc est aequalitas, similitudo. & pariter, quod modo ex aequo significat. Nonius, Ut pariter dispartiantur bona patris modo conuenienter. Titinnius. nā tu istam aedepol inedia extulisti pariter, ut dignum fuit. Aliquando similiter. Plautus. Is ex se hunc reliquit, qui hic habet filium pariter moratum, ut pater, atque auus eius fiat. pariter esse idem ē, quod sufficere alicui rei, siue resistendo, siue exequendo. Cicero, Tamen interpellat stentus. repugno quoad possum, sed adhuc pares non sumus. Quintilianus. Aspicio par laboribus corpus. paria facere est, quod alibi amissum, uel quod aliunde accipitur est, alibi uel aliunde compensare. Idem sic paria faciemus. Tu illic eris uicarius meus, ego hic tuus. Aliquando etiam pares pro duobus accipimus. paribus equis, id est duobus Romani utebantur in praelio, ut sudante altero transirent in sicum. a par sunt impar, & dispar. a quibus imparitas, dispartitas. par impar genus ludi est uulgo noti, cum pluribus numeris manu occultatus petitur, par ne, an impar eorum numerus sit. Suetonius De Augusto scribit ad filiam. misi tibi denarios ducentos quinquaginta, quos singulis conuiujs dederam, si uellent inter se post coenam, uel talis, uel par impar ludere. praeterea com par, quod idem significat, quod par. Linius, comparem cladem ad aegatis insulas Carthaginensium praelio nautali acceptam, qua fracti Sicilia, ac Sardinia cessere. Rhetores com par, quod graeci ἰσὼμων, hoc est isoclon uocant, idem esse dicunt, quod duabus, aut pluribus sententijs breuibus, & inter se paribus exigitur, ut est illud, nequaquam mihi cum eo res est, qui neque finem habet capiendi, neque modum statuit utendi. Nam & malum desiderate egentis est signum, & nihil parcere, ege status est initium. Item illud, diuersum est beneficium dare libenter, & iniuriam facere nolle. Nam dando beneficium assequimur beneuolentiam non faciendo iniuriam, duntaxat odium uitamus. praeterea a par parilis, & imparilis deriuantur, hoc est par, & impar, a quibus parilitas, & imparilitas. Item a pario paro. nā que paramus, quodammodo parere, & proferre uidemur. ab hoc composita sunt apparare, & praeparare, quae inter se ita differunt, quod praeparare est antea sibi, quae utilia sunt, aut fore creduntur parare. Cicero, Facile totius uitae cursum uidet, ad eamque degendam praeparat res necessarias, ut passum, ut latibula, ut alia generis eiusdem. apparare uero est ad dignitatem quandam, seu uerius pompam. id eo oratores praeparare dicuntur, quibus obtinere causam possint. apparatus uero proceum reprehenditur, quod plus pompae, atque ostentationis, quam utilitatis habere uideatur. ponitur tamen aliquando apparatus pro praeparatione, ut belli, & classis apparatus. Sed in hoc quaedam pompa intelligi uidetur. praeterea a paro reparo, quod est refarcio, instauratio, quasi rursus paro. a quo reparatio, & reparamen, & se paro, quod est diuido, distraho. a quo se paratio, & aliud compositum disseparo, & quibusdā literis inter se dissipatio, quod significat disicio, distraho. a quo dissipatio. Martialis, Haec, quae puluere dissipata multo longius porticus explicat ruinas. Item disparo, quod similiter significat se paro. Varro. Comuocat omnes, bonos a malis dispartat. Et comparo, quod proprie est paro. Cicero, Ut erat inter seruos copiosus conuiuium comparet. ponitur tamen aliquando pro acquiro. Apuleius, Ut senectutis mihi uaticum compararem. Cicero, Omnis auctoritas philosophiae consistit in beata uita comparanda. Et pro aequo coniungo. Plautus, Prende auriculis compara labella cum labellis. Et pro assimilo. Terentius, Abne comparandis hic quidem ad illum est? Cicero, Neminem tibi profecto hominem ex hominibus, aut ante posuisses unquam, aut etiam comparassem. ab hoc comparatio

deriuatur, dicimusque recte comparo tibi illum, comparo te cum illo, & comparo te ad illum. Et pro composito. machinor. Sifen na. eos, qui hoc malum publicum clandestinis consilijs comparauerunt. Et pro dispono. Terentius, an potius ita me comparem non perpeti meretricum contumelias. Et pro emo. Idem, illum autem uelle uxorem, ut cum desponderem, des, qui aurum, & uestem, atque alia, quae opus sunt, comparet. Item pro aestimo. Acius, proin tu id, cui fiat, non qui fiat compara. Et pro eo, quod est do. Cicero, Ex omni gemitu, ac dolore certa merces comparabatur. Item a pario parilia uocata sacra deae Palis, hoc est telluris, quae pro partu corporis celebrabantur XVII Calendarum Maij, qui dies natalis erat urbis Romae. Quippe eo die Romulus augurio capto urbem aratro designauerat. Varro tamen parilia, quasi palilia a pale uocata existimat. Palem existimant Vestam esse Saturni matrem. duae enim Vestae a ueteribus memorantur, altera Saturni mater, altera eiusdem dei filia, de qua Ouidius. Ex ope Iunonem memorant, Cereremque creatam, semine Saturni, tertia Vestam. confundunt tamen haec poetae alteram pro altera ponentes. Quando eam terram esse dicunt, de matre Saturni intelligendum est. quando uero uirginem nominant de filia eius, quam ignem esse uoluere. Ouidius, Nec tu aliud Vestam, quam uiuam intellige flammam, Nataque de flamma corpora nulla uides. Iure igitur uirgo est, quae femina nulla remittit. Huius simulachrum Romani Desinunt allatum in aede Victoriae, quae est in palatio, posuere. & uirgines ei sacrarunt, quae ignem perpetuum conseruarent. Haec si forte stuprum commississent, uiuae defodiebantur. a Vestae uestales uirgines appellatae. Vestae uero ἀπό τῆς ἰστίας, hoc est a foco, in quo ignis alitur. Nam, cum pro terra siue deorum matre accipitur. a uestitu denominatur, quod uarijs herbis, ac floribus uestita sit terra. & propero, festino, quasi ante tempus paro, de quo, eius deriuatus superius diximus. Et perpero, de prauo, quasi nimis exacte paro. Vnde perperi dicuntur stulti. rudes. inuisi. prau. mendaces. Acius, de scribere eum miror perperos popularers. hinc etiam perperitudo fit, quod modo prauitatem, modo stultitiam significat. Idem, ductabilitate nimia uestra hoc facitis, ac perperitudine. Item perperam aduerbium, hoc est praeue, stulte. Plautus, Quidni semper agit perperam. Et impero, de quo similiter cum eius deriuatus locuti sumus. Itē a pario fit pareo uerbum, quod proprie significat uideor, quoniam parius, postquam extra uterum est, uidetur. Virgilius, Cui pedum fibrae, caeli cui sidera parent, hoc est a quo fibrae, & sidera cernuntur. hinc appareo eiusdem significationis. Virgilius, Apparet liquido sublimis in aere uisus. Item appareo, praesto adsum. Virgilius, Haec Iouis ad solium, saeuque ad limina regis apparent. Vnde apparitores, de quibus supra diximus, appellati, quod iussis magistratum praesto ad sint. & dispareo eius contrarium, hoc est a conspectu recedo, & compareo, coram aliquo appareo. & transpareo, per aliquod corpus lucidum uideor. pareo etiam pro obedio, atque obsequor accipitur. Virgilius, Pareat amor dictis aere genitricis. EXILIIIT. Prodyt. Exilio proprie est exeo. prodo, quae si extra salio ab ex, & salio compositum. Salio idem est, quod saltum facio. Eius frequentatiuum est salto, quod significat tripudium. a quo saltatio, terpidium. Nam saltus est qualis cernorum, leporumque. a salto saltatus idem, quod saltatio, hoc est tripudium. Linius, ac per urbem ire cum tripudijs. solennibus saltatu iussit. Interdum salio pro saltu accipitur. Virgilius, Mollibus in pratis unctos salicre per utres. at saltus pro saltatione nunquam inuenitur. sed praeter hoc, quod di-

ximus, significat etiam *synnam* non facile peruiam, ut supra ostendimus. Virgilius, Saltibus in uacuis pascunt, et plana fecundum flumina. a quo saltarius dicitur, qui saltum custodit. et saltuosus, locus saltibus plenus. a salto fit aliud frequentatum saltito, et saltabundus, hoc est saltans, et a saltatione diminutiuum saltatiuncula. Item a salto praesulto, hoc est ante alios salto. a quo praesultor dicitur, qui in saltatione primus est, hoc est qui tripudium ducit. Valerius Maximus. cum ludis plebeis quidam paterfamilias per circum flaminium priusquam pompa induceretur, seruum suum uerberibus multatum sub fivca ad supplicium egressus, latino homini ex plebe iupiter in quiete praecipit, ut consilibus diceret sibi praesultorem ludis arcensibus proximis non placuisse. huius formi num est praesultrix. Item a salto saltator, et saltatrix. et eius diminutiuum saltatriciola. et saltuatum aduerbium, hoc est per saltus. Cellius. apud ultimas orientis terras homines sunt, qui monomeri appellantur, singulis curribus saltuatum currentes, uinacissimae pernicitatis. hoc et saltum dicitur. Nam saltum non a salto deducitur, sed quidam per defectionem dictum putant, quasi si aliter non potest, alij dicunt saltum dictum ueliter abiecta. Nam a principio salutem dicebant, quod nos saltum dicimus. etenim cum alia quaedam petita, et non impetrata sunt, hinc solemus, quasi extremum aliquid petitori, quod negari minime debeat, dicere hoc saltum fieri, aut dari oportere, tanquam salutem postremo petentes, quam impetrari profecto sit aequissimum. praeterea a salio salix, de qua supra diximus. a qua salignum. salicium salictum. Item saluina herba e terra statim exiliens, foliosa quidem, sed breuis, et quae necli non possit, radia numerosa cohaeret herba uerius, quam flos, densa, ac ueluti manu pressa. tanta uero suauitatis, ut uestibus gratissime interponatur. Talis est apud graecos, quam uocant tripolion, quidam teurion, Hesiodi carmine in clyta, et ad omnia utilis, supraque; caetera ad famam etiam dignitatis, florem mutat ter die mane candidum habet. meridie purpureum. sole occidente caeruleum. Item salax dicitur libidine pruriens, cuius membrum faciale salt, hoc est qui faciale arigit. et salaces aquae scaturientes, quasi e terra profilientes. Vnde et nymphae salaces dicuntur. Ouidius, Nymphaeque salaces. Salaciam deam aquae a salo aciendo dictam existimant, unde et pro aqua usurpant poetae. Pacuuius. Hinc saeuia salacis fugimus. salebrae loca inaequalia, aspera, quae quasi praeterriri sine saltu non possunt. Et quandoque pro asperitate, ac inaequalitate usurpatur. Cicero, Alter enim sine ullis salebris, quasi sedatus amnis fluxit. hinc salebrosum dicimus, quod frequenters salebras habet. Item Salij uocantur sacerdotes Martis, quod in portandis analibus saltare eos mos esset. Liuius, Numa Salios duodecim Marti gradatio legit, tunicisque insignie dedit, et super tunicam aeneum pectori tegmine, caelestiaque; arma, quae analia appellantur, ferre, ac per urbem ire canentes carmina cum tripudijs, solenniisque saltatu iussit. a Salij saliares caena appellatae, quas salij faciebant, amplissimo apparatu. Vnde uice pro uerbiy opi parae, ac copiose caena saliares dicuntur. Item praesul, qui Salij praerant, hoc est pontificatum gerebat. et praesulatus, pontificatus. a salio composita sunt assilio, quod est aggreddior. transilio, quod est transgreddior exilio, quod est ex eo prodo, et quasi saltando prorumpo. Cuius frequentatiuum est exulto, quod proprie significat supra modum exilio, atque effror, et quasi gestibus quibusdam, et saltibus affectum animi ostendo, siue ira id fiat, siue saeuitia, seu uoluptate, aut alia quacunque animi affectione. Cicero, Est igitur quiddam turbulentum in hominibus singulis, quod uel exultat uoluptate, uel molestia frangitur. exultat inquit uoluptate, hoc est gau-

dio effertur. Idem. Quae sanguine alitur, quae in omni crudelitate sic exultat, ut uix hominum acerbis funeribus satietur. exultat inquit, hoc est saeuit, siue crudelitate effror. Virgilius, Exultantiaque; haurit corda pauor pulsans. exultantia inquit, hoc est in iniuriam prona, siue iniuriandi animo elata. Lucilius, Qui in hominem innocentem sic exultat, hoc est iniuriam facis. Virgilius, Exultat Amaron, hoc est inani gloria effror, siue cum iactantia gloriatur. In quo sensu usus est etiam Cicero. Qui si quando aberrauerit, statim spe impunitatis exultat. Idem. Et Annibalem iuueniliter exultantem patientia sua moliebat. ab hoc exultabundus, et exultatio deducuntur. Item a salto profilio, hoc est prorumpo. pro enim aliquando pro amplificando, ac palam faciendo ponitur, ut prodi. prouocat. protrahere. profili. alias pro in, ut pro rostris. pro tribunali. nonnuquam pro iuxta, ut pro sententia, pro iudicio. Aliquando pro causa, ut testis inductus pro testimonio, hoc est causa perhibendi testimonii. Quandoque pro ui priuandi, ut prohibeo. propudio, utrunque enim abnuit. alterum potestatem alterum pudorem. interdum pro loco, ut pecuniam et pro praedio dedi, hoc est loco praedij. plerumque pro ante, ut pro curia, pro ostio, hoc est, ante curiam ante ostium. saepe etiam pro porro, siue in longum, ut promissa barba, promissa capillis. Item pro autoritate, ut tribuni plebis pro potestate intercesserunt, hoc est autoritate potestatis suae. Item pro eo, quod est propter, ut pro iniuria, quam accipi, hoc est propter iniuriam, quam accipi. Vnde Cato pro scapulis, hoc est pro iniuria dixit, quoniam serui, quia natura contumeliosi sunt, scapulis uerberari solent, dum male dicunt. Quippe scapulae sunt, quae ueluti mollibus iugis a ter uice demittuntur. Vnde ualida, et substricta neruis ad fortitudinem brachia dependent. eto rns braxias, hoc est a breuitate dicta. Vnde brachialia ornamenta uocantur brachiorum, a quibus insignibus toris extantes sunt lacerti cubitorum flexura utiles, ac decentes. brachiae uero piscium dicuntur, quibus spirant, sicut pennae, siue pinnae, quibus imitant. Plinius, Branchiae non sunt balenis, nec delphinis. haec duo genera fistulis spirant, quae ad pulmonem pertinent, balenis a fronte. delphinis a dorso. Idem uituli marini, pennis, quibus in mari uiuant, humi quoque uice pedum serpunt. A scapula scapulae serui dicti, quia scapulis caduntur. Item scapularis uestis, quae tantum scapulas tegit. Vterque scapularis pro tergo usurparunt, et aliquando pro ipsa scapula, unde et spatium, quod inter scapulas est, inter scapulum nominare. Pro etiam aliquando aduerbium admirantis est. Aliquando interiectio dolentis, ut pro sancte iupiter. Pro deum, atque hominum fidem. Item a salio praesilio, quod significat ante salio. Aliquando pro praesulto accipitur, quod est tripudium ducere. In silio, salto. Cuius frequentatiuum est insulto, quod modo pro insilio usurpatur. Virgilius, Insultare solo, et gressus glomerare superbos. Modo pro irrideo, et contumeliosius in alium quem aut dico aliquid, aut facio. Lucilius, Insulta miserum. Virgilius, Cernit, ut insultant Rutuli. ab hoc insultatio, et insultabundus deducuntur. et insultura, sicut a desilio desultura. Plautus, Nam ego istam insulturam, et desuluram nihil hic moror. subsilio, et subsulto, paululum salto. a quo aduerbium subsultum. Suetonius. mox nihil aliud, quam uectabatur, et deambulabat. ita ut in extremis spatijs subsultum decurreret. Plautus. Tu subsultas, egomiser uix a isto, praeformidine. desilio, descendendo. cuius frequentatiuum est desulto. a quo desultor, qui in campo equum sine ephippijs, et curru agit, qui celetes a graeci dicitur, a nostris desultorius, ut superius ostendimus. dissilio, quod proprie est loco moueor. Apuleius, Verribus ossa dissilierant. Aliquando tamen accipitur pro crepo, frangere. Virg.

gor. Virg. Aerq; dissiliunt vulgo. resilio, quod est in contra-
rium a gor. rebello. Plinius, Quandoq; resiliit vulnus, & cu-
rare scilicet pello oportet. ab hoc fit resulto, qd est resilio. reductor.
in contrarium feror. Accius, resultat echo. veteres residare pro
sepe resiliere usurparunt. praeterea a con, & salio fit consi-
lium, quod in unam sententiam plures rationes consiliant.
ab hoc fit consulo, quod si cum accusatio iungatur, significat
consilium peti, siue inquiri. Quintilianus. Ego aureus con-
sulens meas. si vero cum dativo, consilium do, vel provideo, ut
consulo tibi, ne hostem laceas. & consulo saluti meae. consulo
vitae. consulo dignitati aliquando consulo pro delibero capitur,
& tunc non regit casum, ut consulantur senatores. ab hoc fit con-
sulto, quod similiter est delibero. a quo consultiatio. deliberatio.
& consultor, quod modo significat eum, qui consilium capit.
modo eum, qui dat consilium. Apuleius, Ad te consultor missus
sum, tu mihi consilium tuum ex prome. Sallu. Simul ab eo petit,
ut fautor, consultorq; sibi adsit. Gel. Malum consilium consulto
ri pessimum. Hinc etiam consultrix foeminiuum. & consulti-
tio in utroq; significatio. ab eodem deducitur consul, quod popu-
lo consuleret. etenim ab initio urbis Romae reges omnem potesta-
tem habere, quo tempore & tribunus celerum constituebatur,
qui equitibus praerat, & ueluti secundum locum a regibus
obinebat, quo in numero Brutus fuit regum eijciendorum au-
thor. exactis uero regibus, duo consules creari coeperunt, penes
quos (ut ait Pompon.) summum ius uti esset, lege rogatum est, di-
cti ab eo, quod plurimum reip. consuleret, qui tamen, ne per
omnia regiam potestatem sibi uendicarent, lege lata institutum
est, ut provocatio ab eis ad populum esset, ne ue possent in ca-
put cuius romani animaduertere iniussu populi, solo hoc eis re-
lictum, ut coercere possent, & in uincula publica duci iuberent.
a consule consularis, qd si cum homine iungatur, significat eum,
qui consul fuit, si cum re, quod consulis est, ut consularis officii-
um. consularis dignitas. & proconsul, non qui pro alio con-
sule praestitit, sed qui cum potestate consulari extra or-
dinem ad aliquam provinciam administrandam mittitur, qui
tamen non duodecim, sed tantum sex fasces habet, quemadmo-
dum praetor, & praefes. sic & propraetor, non q pro alio pra-
toriam, sed qui extraordinariam praetoriam gerit. ita et qui di-
ctor proquaestor, & si qui alij sunt huiusmodi. Item a consulo
consulatus, quod modo participium est, & significat eum, a quo
consilium petitur, ut consulti de salute medica responderunt
incurabilem esse eum morbum. modo nomen, & accipitur pro
iuris prudente. Quintilianus, Scripti, & uoluntatis frequen-
tissima inter consultos quaestio est, hic & iurisconsultus, & iu-
reconsultus appellatur, qd ab eo de ijs, quae ad ius pertinent, co-
silium petatur. Inconsultus uero imprudens dicitur inconsyde-
ratus, & nullius consilij. Quint. O inconsultam mulieribus
semper amentiam. interdum tamen inconsultus accipitur pro
eo, a quo consilium non est petitum. Varro. Etenim inscio, atq;
inconsulto domino, serui saepe ex agro discedunt. interdum pro
eo, qui cum consilium quaereret, non accipit, quasi pro indigno
habitus. Virg. Inconsulti abeunt, sedemq; odere Sibyllae. ab
eodem etiam fit consulto aduerbium, hoc est cum consilio, &
non temere. & consultiatio. conciliu uero, quod conuentum po-
puli, seu etiam populorum diuersorum in unum locum consu-
lendi gratia significat, non a consilio, siue a consensu (ut non-
nulli scripserunt) deriuatur, sed a concalando, hoc est a conuo-
cando, qd omnes in unum locum conuocentur. a quo locus ipse
concalabulum appellatur, sed quia in concilijs ob multitudinem
conuenientium meratus fieri solebant, et necessaria compara-
ri, factum est, ut conciliare, comparare, atq; emere sit. & concilia-
tio, pro conuentione accipitur. Teren. Prodi male concilia-

te, id est magno pretio empte. Hinc etiam concilio pro eo usur-
pamus, quod est amorem, ac beneuolentiam comparo. Virg. Tu
sceptra, Iouemq; concilias. ab hoc fit reconcilio, qd est in grati-
am reduco. & reconcilio in gratiam redeo, quamuis redire in
gratiam et cum inanimatis dicimur. Cicero. In gratiam iam
cum uoluptate redeamus. a reconcilio fit reconciliatio, qd est in
gratiam reditio. DE. Ex. De enim aliquando significat
πρὸς, ut cum dicimus de partibus orationis πρὸς μέρω τῶν
λόγων. Aliquando ἀπὸ, hoc est ab. ex, ut hoc loco de
uulnere, hoc est ex uulnere. Nonnunquam deorsum, sicut sus
sursum. Vnde ueteres pro contemno dicere solebant, susq; deq;
fero, hoc est sursum, an deorsum res feratur, paruisacio. in com-
positione uero de aliquando significat πρὸς localem, ut de
duco, detraho. derideo. interdum est intentiua, ut deprehendo.
deamo. deprauo. deprimo. dedo. nonnunquam priuatiua, ut de-
speratus. demens. desum. Eiusdem uero significationis sunt E, et
Ex in appositione, quando de ἀπὸ significat, sed in hoc dif-
ferunt, quod E ferè usurpamus, qm consonans sequitur, ut è do-
mo. è rure. Ex uero, qm sequitur uocalis, ut ex aquis, ex aere,
quod in compositione et accidit, ut educo. enarro. exigo. exuro.
At de passim ponitur, siue sequatur consonans, siue sequatur uo-
calis, ut de nobis, de illis. uerum ex sequente et consonante ponit
interdum solet, si uocis asperitas non prohibeat. Virg. Ex quo
me diuum pater, atq; hominum rex. Vnde notandum est E tam
in appositione, qm in compositione ante has literas poni. B D
G L M N R, & ante V, & L quando sunt consonantes,
ut ebullio. edo. egero. elimo. emineo. eneruo. eruo. emeho. eijcio.
Ex uero ante reliquas, ut ex cudo. effero. in quo et similibus. X
in F commutatur euphoniae causa. exhorreo. expello. exquor.
exquiro. extendo. exaro. exigo. exonero. exuro. E praeterea, &
ex frequenter temporalia sunt. Virg. Ex illo celebratus honos,
Latijq; minores seruauere diem. Sed E in compositione uel pri-
uatiua est, ut eneruis. enodis. uel intentiua, ut enectus. enarro-
uel pro extra accipitur, ut educo. elimino. ex uero modo pro ex-
tra accipitur, ut excludo. extra claudio. exterris. extra terram.
ex lex, extra legem. ex pes, extra spem. exors, extra cor. Modo
priuatiuum, ut expedio. extirpo. Modo intentiuum, ut expleo.
exoro. efficio. a de fit dehinc quod significat postea. Item dein,
deinde, deinceps, de quibus supra diximus. denuo, quod si gni-
ficat rursus, quasi de nouo. demum, & deniq; quae eiusdem fe-
re significationis sunt. Ponuntur enim pro tandem. Virg. Tu
denum optatae gemini super arbore sidunt. Cia. Cum ex assis-
sent e uita, tum deniq; uiueret, sed deniq; plerumq; significat ad
extremum, ut cum plura sunt enumerata, & subiungatur de-
niq; significando ultimum omnium. Cicero, Cum sibi non mul-
titudinem militum. non idoneos imperatores. non pecunia sibi
bi praesto esse uiderent. non deniq; ullam rem, quae pertineat
ad bellum administrandum. denum aliqui pro solum accipi-
tur. Idem. ea denum magna uoluptas est Crispe Sallusti, & qua-
lem, ac parem uerbis uitam agere. Aliqui pro omnino. Pliny-
us, Ea denum sola auium non nisi uolatu depascitur. in hunc
sensum denique quoq; aliqui accipitur. Ouid. Si qua metu dem-
pto casta est, ea deniq; casta est. Vteres pro denum demus scri-
pserunt. Pacu. Quid demus magis commodum est, qm ne tuum
perduas iniuriam pati. Item a de desuper, & deinsuper, de
quibus supra scripsimus, & desursum, qd significat desuper.
cuius contrarium est deorsum. a quo dorsum dictum, qd ea
pars corporis deuexa sit deorsum. dicitur aut dorsum, hoc est
tergum non modo de hominibus, ceterisq; animalibus, sed etia
de inanimatis, ut puta de litoribus. aquis. montibus, ceterisq;
similibus. Virg. dorsum immane mari summo. Idem. Nanq;
influcta uadis dorso dum pendet iniquo. ab ex uero extra de-

ducitur, de quo, atq; eius derivatiuis su pius late differimus.
MATRIS. Genitricis. Mater tam eam significat, quæ fili
 um parit, quæ eam, quæ nutrit, quod uno in loco Plautus a-
 perte declarat, ita forma simili pueri, ut mater sua non inter-
 nosse posset, quæ mammam dabat, neq; adeo mater ipsa, quæ pe-
 pererat. hoc nomen à græco deducitur, quod est μήτηρ un-
 de μετρόπολις, hoc est Metropolis appellata, quasi ma-
 ter civitas, à quo Metropolitani dicuntur, qui ex ea civitate oriū
 di sunt, & Metropolitani quidam appellant eius civitatis pon-
 tificem. à matre matrona, & mater familias deducuntur. Ma-
 trona proprie dicitur, quæ in matrimonium cum viro conue-
 nit, ut in eo maneat, et si liberi non sunt adhuc suscepti. quip-
 pe appellationem habet à matris nomine non iam adepti,
 sed cum spe, & omne mox adipiscendo. Vnde ipsum quoque
 matrimonium uocatum est, quoniam ea spe uir, & uxor coniun-
 guntur, ut illa mater fiat. mater familias aut uocatur ea sola,
 quæ in mariti manum, ac potestatem uenit, siue in eius manū,
 ac potestatem, in cuius manu, & potestate est maritus, quia iā
 non in matrimonium tantū, sed in familiam quoq; mariti, et in
 sui hæredis locum uenerit. Est aut familias casus genitrici facta
 inclinatione more græcorū ideo mater familias, & mater fami-
 liæ dicitur. aliqui tamen matronas dicunt esse honestas mulie-
 res, quibus stolas habere ius esset. matrem uero familiæ non an-
 te dici, quā uir eius paternæ familiæ appelleretur. nec posse hoc no-
 mine plures in una familia appellari, sed unam tantum ma-
 trem familias dici. Item unū patrem familias eum. scilicet eam uel, q
 in familia primi sunt, quiq; in ea dominium habent. siquidē
 filij eorū filij familias uocantur, q; si is, ea uel, q; familiæ præ-
 sunt, filios nō hēant, nihilo minus paternæ familias, et mater fami-
 lias dicuntur. non. n. solā psonā eius, sed et ius demonstramus.
 Hic pupillū quoq; patrem familias appellamus. & cū paternæ
 familias moritur, quotquot ei subiecti erant, singulas familias in-
 capiunt habere, singuliq; patris familiarum nomina subeunt.
 Idemq; enenit in eo, qui emancipatus est. nam & hic sui iuris
 effectus propriam familiam habet. alij matrem familias dicunt
 esse eam, quæ honeste, & cum dignitate uiuit. Vlpia. Matrē-
 familias à cæteris foeminis mores discernunt, atq; se perant.
 proinde nihil interest nupta sit, an uidua, ingenua sit, an liber-
 tina. Nā neq; nupta, neq; natales faciunt matrem familias, sed
 boni mores. Idem maternæ familias cum audis, ac pe notæ au-
 thoritatis foeminam. Item à matre maternum deducitur. Vn-
 de maternum amorem. maternā pietatem. maternum lac dici-
 mus. Item matertera, matris soror, quasi mater altera, et matri-
 tm, ac patrim, siue patrimus, & matrimus, quorum matres, ac
 patres adhuc uiuunt. Item pater patrimus, qui cum ipse pater
 sit adhuc patrem uiuentem habet. & mater matrima, quæ et
 ipsa mater est, & matrem habet adhuc uiuentem. & matresco
 matris similis fio. & mater matuta aurora à mane matuta di-
 cta, ut quibusdam placet. à qua matutinus, quamuis aliqui à
 mane hoc deduci potius uelint. & matrix, de quo supra dixi-
 mus. & matralia matris matutæ festa. et matronalia dies ma-
 tronis festus Calendis Martiis celebrari solitus, quo mariti pro
 conseruatione coniugij supplicare dijs solebant. & matricida,
 & matricidū, & materia cum derivatiuis eius, de quibus late
 superius differimus. **O LVCINA FEROX.**
 Ferozem appellat propter atrocitatē partus cum hæc Dea par-
 tubus præsit. ideo lucina dicta, ut superius ostendimus. **S A V
 CIA.** Vulnerata. à secando enim saucius, quasi secius dici-
 tur, & uulneratum significat. Virg. Quæ uulnus, fugit cū
 saucius aram Taurus. ab hoc fit saucio uerbum, quod est uulne-
 ro, & passivum eius saucior. **MORI.** Mortem oppete-
 re. mors est seperatio animi à corpore. Virg. Multa bouem circa

mastrando corpora morti. mors etiam dea est, quæ mortis est po-
 tens. Statius, In scopulis mors sœna sedet. Idem.
 Strygijs emissa tenebris,
 Mors fruiuer cælo, bellatoremq; uolando
 Campum operit, nigroq; uiros inuitat hiato.
 Nil uulgarè legens, sed quæ dignissima uita
 Funera, præcipuos animis, ammiq; cruento
 Angue notat. Hanc Cicero noctis, & Hevebi filiam
 fuisse scribit. Aristoteles oīum, quæ terribilia homini uidentur
 10 maximū esse. hæc enim statim, postq̄ esse incipimus, dicit nos
 ad non esse, et cum quotidie moriamur, tunc uulgaro sermone
 mori dicimur, cum mori desinimus. mortem aut uolentā, aut
 naturalē esse scripserunt. uolentā, quæ ferro, uel igni, uel casu
 aliquo inferitur. naturalem, quæ aia à corpore is effixo sepa-
 ratur. Vnde mortem ab emerita iam uita hoc est acta, & abso-
 luta dictam uolūt, & mortuos quasi emeritos appellatos, qd̄ à
 mortali hac malitia absoluti, quasi ueterani quietiorē iam sta-
 tū sint adepti. mortē obire pro mori uisurpatur, quasi ad mor-
 tem ire. Nā ueteres ob pro ad frequenter capiebāt. Vñ ob Ro-
 20 mam legiones ductas, & ob Troiā missum exercitum legimus.
 & uadimonium obisse, quasi ad uadimonium isse, & obuiā. ad
 uia. Nam ob aliqñ uel pro circū ponitur, ut cū dicimus urbem
 obsideri, uel pro p p, ut ob superatos hostes, ob fidem datam. à
 mors fit morior, quod est ē uita discedo, qd̄ non modo terriæ,
 sed etiam quartæ coniugationis reperitur. Plau. moriri sese mi-
 fere mauolet, q̄ non perfectum reddat. à quo commorior, hoc
 est simul morior. & demorior, atq; emorior, quæ simplici sui
 significationē retinent. & mortuus, q̄ iā mortē obiit. q̄ et mor-
 tuus, & demortuus dicitur. eos, q̄ mortui nascuntur Paulus scri-
 30 bit neq; natos, neq; procreatos uideri posse, q̄ a nunquā liberi ap-
 pellari potuerunt. mare mortuū dicitur, q̄ nihil uiuū gēnit-
 lacus est Syriæ in prouincia, quæ Pentapolis uocata fuit, nihil
 præter bitumē gēgnēs nihil in eo graue submergitur. iō Asphal-
 tus uocatur, q̄ oīa in eo tuta sint, græc. n. ἀσφαλτος tūm di-
 citur. & mortalis, qui mortē subiectus est. à quo mortale pro-
 hoie frequentissime usurpamus. huius contrariū est immortalis,
 qui nō est mortē obnoxius. Vñ dij immortales dicuntur. ab ijs
 mortalitas, & immortalitas deriuantur. & emortalis dies, in
 40 quo quis mortuus est, sicut natalis, in quo natus. Plau. Certū ē
 mihi hunc emortalē facere ex natali die. & moribūdus, mo-
 riens. & mortariū instrumentū, in quo teruntur ea, quæ solu-
 uenda sunt, q̄ in puluerem redacta ueluti mortua conduntur,
 & mortiferū, qd̄ mortem affert, ut puta mortiferū telū. mortif-
 erum uulnus. mortiferū uenenum. & morticianū ex angue cor-
 ruptum. quippe mortiana caro in ulcere dicitur, quæ corrupta
 est, & sine sanguine, quasi iam mortua. Item mortianā carnē
 aliqñ dicimus ai alium, quæ non sunt ui mactata, sed per se
 mortua. Plyn. Sola hæc auis in eo genere mortianā carnē non
 attingit. morticiani et clauū pedū dicuntur, q̄ ueluti mortiana ca-
 50 ro sit, et morbus, q̄ corpora ad mortē ducit. quid morbus, quid
 morbosus sit, quo à uitio, & uitioso differat, superius declara-
 uimus. à morbo et fit morbidus, qd̄ est morbo infectus. & re-
 morbesco, quod est in morbum recido. hic et notandum est, q̄
 quoad uiuet, & quoad morietur, et quoad Senatus habebitur,
 & quoad Senatus dimittetur, & quoad scribendo pferabo,
 quoad amplius non scribā, et quæ similia sunt, licet duæ res,
 & inter se contrariæ uideantur, unum tamen significāt. Mor-
 tem et nonnulli à mordēdo dictā existimarūt, q̄ oīa mordeat,
 hoc est rodat, atq; consumat. Mordere proprie est dēbus laede-
 60 re. p̄ metaphorā tamen accipitur pro detrachere, unde & mor-
 dacem equum dicimus, qui dente hominem laedit, & mordacē
 hominem, detractorem. Item morsus modo pro ipsa dentium
 laesione

Lesione accipitur. modo pro detractioe, & maledicentia. Hinc mordacitas in utroq; si significato usurpatur. & mordaciter aduerbium, & comparatiua superlatiuq; eorum mordacior. mordacissimus. mordacius, mordacissime. & morsus, qui graecae somnia dicitur, quoniam figuratus est. sepe enim fraude, uel urbanitate tegitur, ut aliud sonet, aliud intelligat, & mordico uerbum, quod si significat dolorem affero, perinde ac si morsu lederem. a quo mordicatio. eiusmodi dolor, et morsum pro mordendo. V arro. sicut pulli incedunt, & in labelis morsum ludunt. & mordicus eiusdem significationis. Lual. Mordicus petere aurum est flamma ex pediat. Plau. Tandem oportuit nasum ad petum mordicus. Item mordicus pro strictim et quasi morsu, et dete. Ci. pspicitate, qua mordicus tenere tenemus, abesse dicimus. et mordicibus pro morsibus. Plau. A sinime mordicibus scandat. bones i curfent cornibus. Itē a mordeo composita sunt admordeo. obmordeo eiusdem cum suo simplicia significationis. pramordeo, hoc est ante mordeo. imordeo, morsum infigo. submordeo. demordeo, morsu de arpo. comordeo. simul mordeo. remordeo, crucio. soluto. V irgl. Quando haec te cura remordet. Mordeo in praeterito momordi facit. V eteres tamen per e memoridi pronuntiant. sicut pro pupugi. curri. spondei. poposca. pepugi. curri. spondei. peposca scripserunt. Plau. Vt admemordit hominem. Item a mordeo morsio. a quo morsuacula diminutiuum, hoc est paruus morsus, qui fit osculandi gratia. Idem, nunc nostri amores. mores, consuetudines. iocis. ludus. sermo suauis. suauitatio. compressiones arte amantium comparate. teneris labellis molles morsuacula. PLVRIBVS. Voluisset inquit mori pluribus telis, quam mortua sit, ut filij ex utero facilius exirent. plus comparatiuum est significatione tenum ab eo, quod est multum. Nam secundum uocem habet originem a graeco πολλόν, siue πλεόν. utrunq; enim significat plus. Vnde a pleon pleonasmus derivatur, quod latine cumlatio dici potest. est enim figura, quae fit, quoties superflua adduntur. V irgilius. Vocemq; his auribus ausi. Et similiter superlatiuum eius, quod est plurimum, & a graecis dicitur πλεον. V eteres pluria, & complura dixerunt, pro eo, quod est plura, & complura. Vnde ab hoc fit compluribus aduerbium, quod si significat sepe. Plautus. Quid metuis? D O. Memio Herclueuero. sensi ego compluribus. Com compluribus eorum milites mercenarij inter sese, multi alteri alteros occidere, compluribus multi simul, ad hostes transficere. compluribus in imperatorem impetum fecere. plura & complura sic differunt, qd plura possunt esse duo. complura duo esse non possunt. illud comparatiuum est. hoc uero minime, ideoq; non regit casum. Complurimus non reperitur, sed tantum plurimus. V ir. plurimum pro longo posuit. cui plurima ceruix. ueteres plissima pro plurima usurparunt. a plus pluralis. & pluratiuus numerus dicitur. & pluraliter, ac pluriatiue aduerbia. & plurifariam, de quo supra diximus, & plusculum diminutiuum, hoc est paruum plus, & amplius, hoc est magnus. spatiosus, quasi omni ex parte plus. Am enim ueteres pro circum ut supra diximus, usurpabant. a quo fit amplior. & amplissimus. ample. amplius. amplissime. amplitudo pro magnitudine, & excellentia. amplio uerbum, quod si significat augeo. Item amplificatio. a quo amplificatio. & amplius aduerbium, idem quod plus, & amplustria nauium ornamenta, qd amplius forent, quam essent necessaria. Quidam amplustria quasi aplustria a graeco nominata existimant, hoc est ab a priuatiua particula, & πλοῦς, qd est nauigatio, qd haec ad nauigationem nequaquam essent necessaria. item a plus pleriq; deducitur, quod authores aliquando usurpant, pro eo, quod est plures, & maxima ex parte. Sallustius. in diuisione

orbis terrae pleriq; in parte tertia Africam posuere. Pauci tantummodo Asiam & Europam. Quin. Videas plerosq; ita peritos, id est nonnullos. Plerunq; potius in priore significato accipitur, si significatq; ferē semper. Pleriq; omnes una pars orationis est. Et similiter pleriq; omnia. Si significatq; idem, quod pleriq; siue pleriq; hoc est maxima ex parte. Teren. Quod pleriq; omnes faciunt adolescentuli. item a plus plenitas, quasi plenitas dicta. Plenitatem enim ueteres ignobilitatem dixerunt. Cato. Propter tenuitatem, & plenitatem. Hemina. Quicunq; propter plenitatem a gro publico electi sunt, & plorimum. capsa, quod plura ibi reponantur. Plus in nominatiuo, & accusatiuo singulari neutri generis est. in obliquis uero casibus, & numero plurali trium generum. Plus etiam aduerbialiter accipitur, & plus satis dicimus pro eo, qd est maxime. & plus quam satis. Reperitur etiam cum per compositum perplus. V T I T E R T R I S T E P A T E R E T. Vt uia, quae nunc difficilis fuit, aptior fiet. T R I S T E. Difficile, hoc est non naturale, sed uolentium. Tristis proprie maestus dicitur. V irgilius. Tristis at ille tamen cantabitis Arcades inquit, deducaturq; a tero, quod est contero. consumo. Martial. Seu lentum ceromateris, tepidumq; Trigona. V irgilius. Aut qua spe libycis teris ota terris. Tristis ergo, quasi tritus dicitur. Ab hoc tristimonia, hoc est maestitia derivatur. Hirtius, Caesar classem sub uesperum conscendit omnibus in exercitu inscijs, & requiritibus Imperatoris consilium magno metu, & tristimonia sollicitabantur. Sed quia tristitia in fronte hominis crudelitatis. grauitatis. irae. minarum. studij difficultatis indicium est, fit, ut tristis aliquando pro sauo accipitur. V irgilius. illi mea tristitia facta, Degeneremq; Neoptolemum narrare nemento. Aliquando pro graui. Cic. Qui numero optimatum, & principum reliquit grauitatis suae illum tristem, & plenum dignitatis sonum. Nonnunquam pro irato. Lual. Timeo certe, ne mihi sit tristior. interdum pro minati. V ir. usq; adyns haec tristitia dicta reportat. Quandoq; pro docto. Lual. Addo eodem tristis, ac saeueros philosophos. item pro amaro. V ir. Tristisq; lupini, sustuleris fragiles calamos. Et pro difficili. Ci. Facilius i morbos cadunt adolescentēs, grauius a grotat, tristis curatur. Et pro horrido. Martia. Amator ille tristis lacernarū. Tero autē a τὸν τριβῶ deducatur, qd est cōtero. frico. Vñ trica dicitur, qd proprie significat capillū gallinarū pedibus inuolutum, qd earum pedes terat. hoc uero, quoniam gressum illarum impediatur, factum est, ut omnia impedimenta trica dicerentur. Plautus. Quod argentum tu, quas tricas narras? Hinc tricones uocati sunt morosi, & ad reddendum diuini. Ab hoc etiam fit intrico, quod significat implicū. & extrico. explicū. A quibus intricatio, & extricatio. a quo inextricabilis. insolubilis. V irgilius. Hic labor ille domus, & in extricabilis error. item a tero termetes, uermes lignum terentes. item tergo, qd significat mundo, qd terendo res conteruntur. Quod ueteres etiam tergeo dixerunt. Plau. Ornatur. tergatur. lauatur. poliuntur. idē. Nūquā cessauimus lauari, aut fricari, aut tergeri, aut ornari. ab hoc fit compositū detergo. & terra galea, hoc ē deterfa. V arro. Terta nitet galea. et tersus dicitur serenus. itē a tero termētum apud Plautū, pro detrimētū. itē terebrū, notū instrumētū ad pforādū, qd et terebra dicitur. A quo diminutiū terebellū, et uerbū terebro, hoc est pforo. Cuius passiuū est terebror. itē terebro, de quo superius diximus, nisi potius a graeco deducatur. itē tritus quartae declinationis, qui attritus dicitur. Plynus. Calli, qui sunt ex attritu calcaamētorum. item intertrigo, morbus partium attritarum, Plynus. Radix intertriginum, & aliarum uitij non dubie medetur. Attritum. & contritum. & attero. & contero. & dete-

ro. Ab attero ater dicitur, de quo, eiusq; derivatus superius, diximus. A detero. deter. Cuius comparativum est deterior, & superlativum deterrimus. item adverbia deterere, deterius, deterime. Est autem deterium cui aliquid deest, et quasi detritum est ne bonum sit. Sic enim deterior a bono dicitur, sicut peior a malo. Virgilius. Deterior, qui visus cum, ne prodigus obsit, De neci. Fit enim comparatio ad regem Apium, qui non est malus, cum mella servet. Dicitur itaq; deteriorem ex bonis, qui minus est bonus. Sicut peiorem ex malis, qui magis remotus est a bonitate. Et parca deteria dicuntur, hoc est atra, macilenta. Præterea a tero fit trito frequentativum, quod est minutim contero. & trituro, quod de messibus dicitur. A quo tritratio. & triticum, quod tritum sit spicis. A quo triticum. & terra, quod teratur pedibus, ut superius ostendimus. & teres lignum, aut aliud aliquid rotundum, oblongumq; quod quasi terendo rotundum sit. Virgilius. incumbens tereti Damon sic cepit olive. & termes, ramus ex arbore decerpis, qui quoniam in divisione agrorum ante, quam metæ ponerentur, figi solebat. termino nomen dedit. Terminus enim proprie dicitur signum, quod agrum ab agro dividit. Vnde Numam Pompilium tradunt statuisse, si quis terminum exarasset, & ipsum, & boves sacros esse. Hinc terminus se penumero pro fine accipitur. Cicero. Cum nullum tot calamitatibus, atq; erumnis terminum inveniremus. A quo fit termino, verbum, quod est finio. Cuius passivum est terminor. Ab eo Determino, quod est delibero, et quasi cogitationi terminum impono. Aliquando etiâ definitio, & extermino, quod est expello, & eicio, & veluti extra terminos mitto. Cicero. Atq; hoc omne genus pestiferum, atq; impium ex hominum comitate exterminandum est, & Determino, quod est diuido. dissipatio. Ab ijs determinatio, & determinate adverbium. item exterminatio. et determinatio dicuntur ea, quæ cum plura sint unum, atq; eundem terminum habent. Veteres non terminum sed terminem dicebant. Terminalis lapis dicitur terminus ipse lapideus. Item Terminum deum colebant veteres, in cuius tutela finis agrorum esse existimabant, et quo in loco colebatur hic deus, ibi super eum foramen patebat in templo, quod nefas esse arbitrantur terminum intra templum consistere. Terminalia vero arro ideo appellata esse existimant, quod ijs dies anni extremus erat constitutus. Ego potius a Termino deo sumpsisse nomen existimo. item a tero terra, de qua, eiusq; derivatus superius locuti sumus. & terebra, siue terebrum, fabricile instrumentum ad perforandam materiam, a Dædalo primum inventum. Cuius diminutivum est terebellum. A quo fit terebro verbum, quod est perforo. Vnde exterebro, quod si significat extorquo, scrutor. pergro. Varro. Atq; omnes adeo pergrit, atq; exterebrat arteris. & trua, nas de quo alibi diximus, quod nimio usu teratur. Cuius diminutivum est trulla. A quo trulleus adiectivum. Quidam tamen truam a transuolâdo dicunt putant, quod transuolet ex ea aqua. Vnde & truo avis dicta est, ob colli magnitudinem, quod per id aqua transuolet. Avis est cygno similis, nisi faucibus haberet alterius uteri generis. huc omnia in explebile animal congerit, tantaq; eius capacitas est, ut ipsi uiderimus ingentis stature hominem ocreatum pedem usq; ad genu in faucibus immittentem, eximentemq; sine læsione, postquam omnia inquiratuit perfectam iam rapi nam sensim in os reddens in alteram inferiorem aluum ruum nantis modo defert. Cæcil. irridens magnitudinem nasi, pro diu immortales unde processit truo. Hic alio nomine onocrotalus dicitur, quod collum aqua mergens, spiransq; ueluti rudium Asini edat ovis græce asinus dicitur. νερωταλιος uos plausus, crepitus. & trudo, quasi tero manibus. A quo extrudo. Proprie enim trudere, atque extrudere est manibus uiolen-

tia quadam expellere. Cicero. Fac eum quamprimum extrudas. Virgilius tamen trudere posuit pro eo, quod est urgente uia nature expellere. Truditur è sicut radix oleagina ligno. Hinc trusatiles mole manuarie dicuntur, quod pellantur manibus. his ex necessitate quondam locasse se Plautus memoratur. & trutina foramen, in quo est examen, hoc est lingua bilancis, quod in ea examen digito trudatur. Ab hac fit trutinum uerbum, hoc est examinatio. pensicula. Vnde trutinata sententia dicitur pensiculata. discussa. & trutina aliquando pro iudicio accipitur. Cicero. Ea probando, quæ non artificis statera, sed populari quadam trutina examinantur. Quidam etiâ a tero truncum deductum putant, quod est amputo. recido. A quo truncator, truncatrix. truncatio. item truncus pars arboris, quæ ramis truncatis superstat. Truncus etiâ adiectivum pro truncatus inuenitur. Ouidius. Truncat manu. Hinc fit compositum obrucum, quod proprie si significat capite cædo. Ponitur tamen aliquando pro occido, quocumq; modo id fiat. Virgilius. Polydorum obrucat, & auro ui potitur. item detrucum, decido. Sunt etiâ qui a tero Tetricæ deduci putent, quo nomine Cato aquam si significauit, qua horti irrigantur. item a tero tribula genus uehiculo, quo teruntur frumenta. Vire. Tribulâq; trahæq; & iniquo ponderere rastro. & trapeum, mola olearia. idem. Venit hyems, teritur sicyonia bacæ trapetis. Quidam tamen trapeum græcum esse existimant, sicut trapezium, sic enim greci mensam uocant. Vnde trapezita mensarij dicuntur. PATER. Apertum esset. Patere. n. est apertum esse. Plaut. ingredi te, fores iandiu patent. Vnde patens, & patulum deducuntur, quæ inter se hoc modo differunt, quod patens dicitur id, quod ad tempus patet, cum frequenter claudatur, ut os. oculus. et alia huiusmodi. Plyn. Vt multi sæpe patentibus oculis uisi sunt dormire. Patulum uero, quod semper patet, ut aures. arbor, & similia. Vir. Tityre tu patula recubas sub tegmine fagi. Hinc Plautus patulum boue appellat, cuius cornua diuersa sunt, ac late patent. item patibulum, quando feram significat, quæ hostia occiduntur, quod hac remota ualua pateant. Titinius. Si quisquam hodie præter hanc posticum nostrum pepulerit patibulo, hoc ei caput de fringam. Nã, quando patibulum pro cruce accipitur, a patior derivatur (ut quidam putant). Sallu. inquis notissimus quisq; aut malo dependens uerberabatur, aut multo corpore patibulo emnes affigebatur. item patera poculi genus latum, ac patens, quo nunc quoq; passim uentur. item Patina uasis genus, quo dapes elixæ, & iuruletæ in mensam feruntur. Terent. Iandudum animus est in patinis. Huius diminutivum est patella scutella similis nisi esset maior. A patina patinarium dicitur. Plaut. is habet succum, is suauitatem eum, quo uis pacto condias, uel patinarium. uel assum uerses quo pacto lubet. item palma, de qua paulo inferius dicemus. item a pateo pateo, quod est aperior, patens fio. interdum etiâ pro pateo accipitur. Plynus. Quinq; hostijs patefat in mare. Sallustius. Hinc late patefcentibus campis, exercitum tuto emittit. item pateficio, & patefio, de quibus supra diximus. & propatulum, quasi porro patulum dicitur est, si significatq; late patet, atq; apertum. et patulico uerbum, a perior, patulus fio. Plyn. Petilius flos aut unalis arca uepres nascitur. colorem habet rosæ syluestris. folia parua. gna. paruo calice, ac uersicolori luteum semen includente. Luteus & bellio color patulicantibus gnaque generis quinis barbulis coronatur. Similitudine nominis adducitur, ut bolellium dicitur genus gummi esse odoratum, quod arbor in Batriana regione producit. Arbor ipsa nigra est, magnitudine oleæ. folio roboris, fructu caprifici. Alij brocon appellant. Alij malachran. Alij maldacon. Gummi autem nigrum, et inoffens conuolutum. Hadryobalum, in sacris uino per-

funditor, ut odoratus. Nascitur & in media. hoc quidam per
 alicuius uocant. item ex pato uerbum, quod est do me in locum
 parentem. Pacuius ex patant se omnes, publicoq; ostendunt.
 Quidam tamen a spatio hoc uerbum derivari uolunt. & ex
 patare esse in spatium se conferre. Sed & spatium a patendo
 deducitur. Nihil enim aliud est spatium, quam locus, siue tem
 pus patens, hoc est interuallum uel loci, uel temporis. unde spa
 tari errare est. & spatiores Cato pro erratore posuit. A
 spatio fit expator. a quo expatiator. & spatiores aduerbi
 um, hoc est errabunde. Quidam spargere quoque a spatio fie
 ri putant, quasi per spatium agere. Proprie enim spargere est,
 passim aliquid iactare. Virgilius. Spargite humum folijs, hoc
 est spargite folia per humum. Per translationem tamen ali
 quando spargere ponitur pro infundere. idem. Spargens humi
 da mella, saporiferumq; papauer. Aliquando pro madesca
 ere. unde aspergere dicimus. Solebant enim ueteres, ut nos
 quoq; facimus, aqua corpus purgationis causa madescere dijs
 inferis sacrificari. Na in sacrificijs superiorum, uino, aut flum
 ine, aut fonte corpora abluebant. idem. Donec me flumine
 uiuo abluero. Ab aspergo fit aspergimen. & aspergo aspergi
 nis. idem. Spumant aspergine cautes. interdum etiam spargere
 sumitur pro implere. idem. Et iam uere nouo spargebat lumi
 ne terras. Ab hoc fit aliud compositum expergo. unde exper
 sum, madescentum dicimus. idem. Sanieq; ex persa narent
 limna. & inspergo. a quo inspergimen. & respergo. disper
 go. conspergo. a quibus respergimen. dispergimen. conspergime.
 item sparus, rusticum telum in modum pedis recuruum, quod
 passim pugnando spargeretur. Nam graeci *σπαρ* dicentes id
 nomen a nobis sumpsere. Sallustius. Sed ex omni copia citate
 quarta pars erat militaribus armis instructa. ceteri, ut quosq;
 casus armauerat, sparos, aut laeas, alij praecatos suders por
 tabant. Nos tamen spargere a graeco potius deducimus existima
 mus, hoc est *σπάρειν*, quod est seminare, unde *σπέρμα*
 semen dicitur. Na spargere, quasi disseminare est. Quid
 dam etiam iuniores aspergillum usurpant, nouum quidem,
 sed non inelegans uocabulum. si significat autem instrumentum,
 quo nos sacris aquis solemus aspergere. **QUIS NEGAT
 ESSE SATVM.** Non est mirum inquit, Bacchum na
 tum esse ex funere matris, quando quidem nos feram eo modo
 natam esse conspeximus. Iupiter, cum Semelen amaret Cadmi
 filiam, rem cum ea habuit, ex quo concubitu cum facta esset
 praegrans, Iuno eare grauiter permota, ulasci pelliciam sta
 nit. induta itaq; speciem Beroes Epidauriae, quae Semeles nu
 trix fuerat, & anili, ac tremulo gressu Semelen adiens, fingit
 dubitare sese, ne is, ex quo praegrans erat facta, sit Iupiter.
 siquidem multi alia sub nomine deorum, uirgines deape
 rant. propterea hortari eam, ut etiam si certo sciret Iouem huc
 esse, peteret tamen ab eo, ut sumptis insignibus suis talis, tan
 tuq; secum concumberet, qualis, quantusq; coire cum Iunone
 consueuerat. Notat illa uetulae (quam nutricam suam puta
 bat) uerba, & consilium eius primo quoque tempore exequi
 cogitat. Cum igitur ad eam non longo post Iupiter esset re
 uersus, inter primas blandientis illecebras, munus ab eo Se
 mele poscit nullo addito nomine, eligere eam Iupiter quicquid
 uelit iubet. iuratq; per stygiam paludem, quicquid poposcerit,
 praesto mox futurum. Haec itaq; Iouem rogat, ut talem se si
 bi exhibeat, qualis solet cum Iunone concubere, ingenuit Iu
 piter, & os loquens conatus est comprimere, sed iam ea uer
 ba ex ore extierant. Nec illi non postulasse, nec ei non iurasse
 fuerat. Quamobrem sumpto fulmine Cadmeia domum in
 gressus, in fausto numero illam a Iunone amantem intere
 mit infantem uero, cui postea nomen fuit Baccho ex utero ma

tris exectum, femori suo impositum, & tendiu fuit, quo ad ma
 ternos annos impleret, tum materter a primo, postea a nymphis
 nutriendum tradidit. **NEGAT ESSE.** Dicit non esse.
 Nego enim ex non, & ago, quod significat dico, compositum
 est, ut superius ostendimus. **BACCHVM.** Iouis fili
 um, & Semeles, quem uini inuentorem fuisse commemorant,
 nutrium primo ab Ino matertera, deinde a Nymphis. Item
 a Syleno, qui cum a rusticis aliquando captus fuisset, a Mi
 da Baccho restitutus est. Curru ei attribuunt, quem tigris, et
 lynces ducunt. comitaturq; bacchantium multitudo edera coro
 natorum. Statius.
 Promouet effrenae dextra, laeuaq; sequuntur,
 Lyncae, et uida mero lambunt retinacula tigris.
 Post exultantes spolia armentalia portant,
 Semineaeq; lupos, scissasq; Minallones ursas,
 Nec comitatus ineri, illic sunt ira, furorq;.
 Et metus, & uirtus, & nunquam sobrius ardor.
 Dicitur est a ueteribus uitisator, a serenda uite. Actius. O
 Dionyse pater optime Uitisator Semele genitus Euchia. edera
 ei sacra est, propter quod & poetae ea coronantur. Quod Par
 nassius mons in huius dei tutela est, & tabernae uinariae hoc ma
 xime insigne uentur. Baculum ab eo inuentum, & a nomine
 eius ita appellatum prodidit, quo uino graues sustentaretur.
 Eius diminutiuum est bacillum. A quo imbecillus. siue imbe
 cillus, debilis, quasi baculo indigens. Vnde imbecillitas debili
 tas. & imbecilliter aduerbium debilitate. Cicero. ut enim baallu
 aliud est inflexum, & in arcuatum aliud ita natum. Nec ba
 culus solum masculino genere dicitur, sed etiam baculum neu
 tro. Oui. Baculumq; tenens a grege sinistra. Aristoteles Apol
 linem, & Bacchum unum, eundemq; deum esse affirmat.
 Propterea in Thracia aditum fuisse libero consecratum, ex quo
 oracula redderentur. & Lacedaemonios, cum sacra Apollini ce
 lebrant, edera coronari, & Baeotios Parnassum montem Apol
 lini sacrum esse memorantes, simul tamen in eodem & oracu
 lum delphicum, & speluncas bacchicas uni deo consecratis co
 lere, & ob id Apollini simul ac libero patri in eodem monte re
 diuina celebrari. Et sane constat in monte Parnasso baccha
 nalia alternis annis agi solita, ubi & satyrorum frequens coe
 tus cernebatur, & plerumq; uoces audiebantur, simulq; cymba
 lorum crepitus ad aures hominum perueniebant. Et nequis
 existimet diuersis Dijs huc montem dicat esse, Euripides Apol
 linem, ac liberum unum, eundemq; deum esse demonstrat.
Ἰδίοτα φιλόδοξοι βόη χε παύειν ἄπολλον ἄλυσσι. idem facit
 Aeschylus *ὦ νυαὶς ἄπολλον ὦ βόη χε ὦ μέντις.* Hinc Ro
 mani arcanam hanc sacrorum obseruationem custodiebant,
 ut sol, cum in superno, hoc est diurno hemisphaerio esset, Apol
 lo uocaretur, cum in inferno hoc est nocturno Dionysius di
 ceretur, hoc est Liber pater. Praeterea simulachrum eius par
 tim puerili aetate, partim iuuenili fingebant. item barbara spe
 cie, seniliq; quae aetatum diuersitas ad solem proculdubio refer
 tur, ut paruulus uideatur hyemali solstitio, cum dies breuissi
 mi sunt. Adolefcens uernali equinoctio, cum iam dies sunt
 longiores. plenissima barbae effigie solstitio aestiuo, quado sunt
 longissimi. Senex postquam sol retrocedere, ac paulatim uires
 amittere incipit. Thraciae praeterea Liberum summa religione
 uenerantes, eadem ei dicatam habebant, speciem rotunda, cuius
 medium tectum patebat. Rotunditas aedis solis certe spe
 ciem demonstrabat. Summo autem tecto lumen admittebatur,
 ut appareret solem cuncta uertice suo, radiorum immensione lu
 strare. Orpheus quoq; Liberum patrem Phanaeta appellat
ἀπὸ τοῦ φωτός καὶ φανερῶς, hoc est a lumine, atq; illumina
 tione, quia sol cunctis uisitur, cuncta conspiciens. item Diony

sum. ἀπὸ τοῦ δῖνασθαι καὶ περιφίρεσθαι .i. quod circumferatur in ambitum. Alij Dionysium ἀπὸ τοῦ διαύσου dictū existimant, quod est perficere, quia quotidiano impetu ab oriente ad occasum diem, noctemq; faciendo, caeli conficit cursum. Physica uero Dionysium uocatum affirmant, quasi δῖος νόον, hoc est Iouis mentem, quia solem mundi mentem esse dixerunt. Mundus uitem uocatur caelum, quod appellant Ionem. unde Aratus de caelo uerba facturus inapit. ἐκ δὲ τοῦ ἀρχαίου. Solem postremo manifeste liberum esse ostendit Orpheus. ἡλῖος ὄν δῖόν σου ἐπὶ κλησὶ καλλέουσι. Liber autem latina lingua nominatur, quia sol uagus igneas habenas immittit, ac terrae propius iungit. Nec me latet esse, qui affirmant Liberum ideo dici, quia uinum liberio rem hominem faciat, et curus solium. Et eodem modo Dionysium ἀπὸ τοῦ διαλύω appellatum, quod est soluo. Vel ἀπὸ τοῦ λύειν, τὴν δία, hoc est a pungendo Ionem, quoniam eius femori sutus eum pupugit. idem dictus est Lyæus ἀπὸ τοῦ λύειν, quod est solue. Bacchus. Bassareus. Bactes. Babacles ἀπὸ τῆς βάλω, qd est clamo. uocifero, ob bacchantium tumultuarium clamorem, et quia madidi uino huiusmodi uoces emittere consueuerunt. quauis Bassareum aliqui nominatum uelint a genere uestis Baccharum. unde et Bacchæ ipse bassarides dictæ a bassara ueste, quæ usque ad pedes demissa est, dicta a Bassara loco Lydiae, in quo fit. ubi enim numina uti uolunt. Virgilius. Pedes uestis defluxit ad imos, et uera inaccessu paruit dea. Similiter Iacchus ἀπὸ τοῦ ἰάχω, uocifero. Iobacchus ἀπὸ τῆς ἰαίω, hoc est a uoce, βάλω. et Bromius ἀπὸ τοῦ βρόμου, quod est strepitus. sonus. Alysius ἀπὸ τοῦ λύω soluo. Eraphiotes ἀπὸ τοῦ ἐπιμάειν, hoc est ab inducenda contentione, quoniam uinum iram, atque certamen inducit. Vel ἀπὸ τοῦ ἐρράσθαι, hoc est a suendo, quoniam femori Iouis insatus fuit. Dithyrambus ἀπὸ τοῦ δῖος εἶς θύραν ἀναβαίνειν, hoc est a bis inducendo ad ianuam, quoniam uinum ad ianuam corporis, hoc est ad os frequenter secreta perducit, uel quia duobus ostijs in lucem perductus est, Semeles. sac Iouis. Nyseus ἀπὸ τοῦ νύω pungo. uel a Nysa urbe Aegypti, felix Arabiae propinqua, in qua Bacchus fertur uinum primo inuenisse. ideoq; in ea religiosissime colitur. Vel a Nysa pago Helyconis, ubi simili modo colitur Bacchus. Nysæa autem Megarensium emporium fuit duodeuiginti stadus distans ab urbe, quod et Minoa uocatur. item Nysæa clarissima urbs in India a Libero patre condita sub radicibus montis, quem incole Merum appellant. Aegyptij uero (ut Diodorus refert) Osirim illius conditorē fuisse affirmant in memoriam illius, quæ in Aegypto Nysa uocabatur. Nysus uiri proprium nomen est. Virgilius. Nysus, et Euryalus, sicut Nysa proprium mulieris. Idem Mopsò Nysa datur. Fuit etiam urbs Hellados eodem nomine. Nysæus locus est in Media, in quo pulcherrimi equi nascuntur. Nysæe nomen est Nymphæ. Idem Nysæe, Spiog, Thaliog, Cymodoog; Nisyris parua insula est, non longe a Coaltera insula, in qua optima uina nascuntur. Thyoneus ἀπὸ τοῦ θυῶν, quod apud ueteres grecos significat grassari. impetum facere, quod proprie est temulentorum. Menalius ἀπὸ τοῦ μάλειναι, quod est furere, insanire, siue a Maenalo Arcadiae monte, in quo ei sacra annua celebrabantur. Euan- a uoce bacchantium, siue quia Phryges αὐτὸν Bacchum nominant, Bryseus ἀπὸ τοῦ βρύειν, quod est inundare. maderare. uel a Bryseia urbe Laconiae, in qua præcipue celebratur Euchion ἀπὸ τῆς εὐχῆς, hoc est a uoto, quod ei uotæ et præces exhiberentur. Et Euhysus, hoc est bonus filius, ὁ enim greci bene, ἰδὸν filium dicunt, quod cum Diu bellum cum gigantibus gereret, primus Bacchus in Leonem con-

uersus occidit gigantem. Propter quod eum Iupiter blande affatus est Euyie dicens, hoc est bone fili. Oreus a montibus, in quibus ei fieri sacrificia solebant. ignigena, quod igneum calorem inducat, hominemq; inflammet. Nyctilius, quod membra noctu resoluat. uix enim nox est, nisi soluo, uel quod eius sacra nocturno tempore celebrarentur. Lycaus a Lycaeo Arcadiae monte, in quo non modo Lycæi Iouis delubrum erat, sed etiam Liberi patris, et Bicornis Fauni. A quo Lycæa sacra, quæ a nostris Lupercalia dicuntur. Nam Lycæus lupum significat. Quid uetat arcadico dictos a monte Lupercos. Faunus in Arcadiae templa Lycaus habet, Lupercalia (ut Plutar. refert) ad expiandos manes instituta erant. Fiebant enim nefastis diebus, mensis Februarij, quem Diacula rem interpretantur. Ouid. Februa Romani dixerat Diacula patres. Hoc sacrum ab Arcadibus in Latium translatum fuit. Liui. Ferunt Euandrum solene ab Arcadia instituisse, ut nudis iuuenes currerent. Bimater, quod duas matres habuerit, Semeles, Iouemq; Lenæus ἀπὸ τοῦ ληνῶν, quod lacum significat, hoc est uas, in quo uinæ ex primumuntur. A quo Lenobates, hoc est Lenobates uinarum calator dicitur. Neq; enim nobis placet, quod scripsit Donatus Lenæum a lenienda mente appellatum. Eleus pater, quasi pius pater, quod libertatem hominibus præstet. Greci ἑλευσὶν misericordem uocant. Ouid. Thura dabant, Bacchumq; uocant, Bromiumq; Lyæumq; Ignigenamq; Saramq; iterum, Solumq; Bimatrem, Additis his Nyseusq; intonsusq; Thyoneus, Et cum Lenæo genialis confitor uinæ. Nyctiliusq; Eleusq; parens, et Iacchus, et Euan, Et quæ præterea per gratias plurima gentes.

30 Nomina Liber habes.

A Bacchus Bacchicus deducitur. et Bacchanalia, de quibus diximus. et Bacchari, quod proprie significant bacchanalia celebrare. Per metaphoram tamen accipitur pro furere. Nam ueteres a bacchantibus quicquid uehementius agerentur bacchari dicebant. Virgilius. Totamq; intansa per urbem, bacchantem etiam loca ipsa, in quibus esset bacchantum bacchata uocabant. idem. Et uirginibus bacchata lacænis Thrigetæ. Et bacchus per, quo in armenibus sacrorum Bacchi præcipue utebatur, constat ex prima breui, et duabus sequentibus longis.

40 et Bacchiadae populi, qui ex Chorocho exules effecti in Siciliam deueniunt. Ouid. Bacchiadae bimari gens orta Corincho. et Baccha mulieres, quæ Baccho sacrificia faciebant. Mimalionides etiam dictæ. et mimaliones a monte minoris Asiae, qui Mimas uocatur, ubi sacra fieri Baccho consueuerunt. idem. Ecce Mimalionides sparsis in terga capillis, Sapho. Nunc feror, ut Bacchi feris Mimalionides actæ. Bacca uero non deducitur a Baccho, sed primo genium est, significat minutiores arborum fructus, ut sunt lauri, et oliuæ. a quorum similitudine gemma quoque, et lapilli bacæ uocantur. a quo bacatum dicitur gemmis ornatum. Virgilius. Colloq; monile bacatum. Bacca uero herba est radice odorata, quam nonnulli nardum rusticum falso appellant. Odor est ei Cinnamomi, ex qua uingenta soluta fieri testatur Aristophanes. Putabatur contra fascinoles utilis. Virgilius. Baccare frontem Cingite, ne uani noccat mala lingua futuro. SATVM. Natum. ferere proprie admonere est. Unde asserere manum ueteres dicebant comprehendere, cum eam prehendebant in libertatem. Hinc asserere etiam pro ueri, ac liberare accipitur. Plyn. Comendabat memoriam suam, orabatq; ut se ab iniuria obliuionis assereret. Et asserter, defensor. liberator. Martia. Asserter uenias, satisq; præstes. Quemadmodum è contrario defertor, qui patriam indefensam relinquit, et quasi proditor est. Asserere

etiam pro affirmare capitur, quasi dicto hærere. à quo asser-
tio, affirmatio. Eadem ratione & conferere manum cum hosti-
bus dicimus, quasi manum manu adiuuere. Conferere etiam
nunc pro misere capitur. Virgilius. Multaq; per cæcã con-
gressi prælia noctem conferimus. Nunc pro inferere. Idem. u-
nat hismara Baccho conferere. Hinc etiam seræ uocantur, qui-
bus hostia clauduntur, quod foribus admotæ opponuntur de-
fixæ postibus. & asseres, quod admouentur, hærereq; parie-
tibus. & a serâ aliud uerbum sero, quod est claudo à quo re-
fero. aperio. Claudianus. Reseratq; claustra, intrat. & disse-
ro, enarro. declaro. à quo dissero frequentatiuum. Cælius.
Cum de antiquitate quorundam uerborum disserteremus. Et
disserat bundus. Idem. eumq; in corona astantium disserterat bû-
dum inuenimus. & disseratio, enarratio. & edissero. Pacu-
tius. Edisserere fabulam hanc. à quo disseris, qui bene disserit, elegã-
terq; enarrat. Cicero disertum ab eloquente sic separat. Eum
statuebam disertum, qui posset satis acute, atq; diluade apud
mediocres homines ex communi quadam opinione dicere. Elo-
quentem uero, qui mirabilis, atq; magnificentius augere pos-
set, atq; ornare, quæ uellet, omnesq; omnium rerum, quæ ad
dicendum pertinerent, fontis animo, atque memoriam conti-
neret. Et diserte aduerbium faciunt, quod & disertum ueteres
dixerunt. & de sero, quod est derelinquo, quasi non amplius hæ-
reo. Terentius. Si deseris nos tu, perimus. Hinc desertum lo-
cum appellamus inhabitatum, quasi ab omnibus derelictum,
quod græci eremum narrant. à quo eremita uocantur, qui
se in solitudinem contulerunt, & eremos hoc est desertum inco-
lunt. item eromodocum desertio causæ, absentia, siue negli-
gentia partium facta. Contrahitur autem eromodocum triennij,
aut alterius iusti temporis. Lapsu. Pomponius. item in eromodo-
ciji pupillo subuenitur. Constat autem omnis ætatis hominibus
instructiorem eromodocij præsertim, si se doceant ex iusta cau-
sa abfuisse. quæ quoniam inculta sunt, desertum aliquando pro
aspero, atq; inculto accipimus. Virgilius. Rupe sub aduersa de-
serti ad Strymonis undam. Ab hoc fit deserto frequentatiuum.
Acius. Cum me solum uterq; parens deserta essent. Quidam de
fero, & prodo, & deficio ita distinguunt, ut dicant, deserere pa-
tronum. prodere patræ. deficere socium. Sed hæc apud autho-
res confunduntur. Et obsero, quod modo pro sero accipitur. mo-
do pro sacro. V eteres frequenter obstatum pro sacratum usur-
pauerunt. Et exero, quod est extraho, quasi dimoueo. Statius. Ful-
gentemq; exeret in sem. item quia terræ admouentur, serere est
pro inferere usurpamus. Vnde feri arbores. uiteris. fruges di-
cimus. Transferturq; etiam ad animalia. & serere pro gene-
rare accipitur. Satumq; pro genito. A sero fit semen, quasi feri-
mè quod etiam de uirgultis, & maleolis, & surculis dicitur.
Virgilius. Seminibus positis superest deducere terram. Sæpius
& satio, actus ipse serendi. & sementis ipsa satio. Lini. Vt cam-
pani sementem facere possent. A quo sementina seruæ ideo in-
stituta, ut sementem maiorem facere possent. & sermo notæ si-
gnificationis. à quo disseminatio, quod est spargo. diuisio. & se-
minarium, hoc est plantarium. Columella. Seminaria uitium
facienda. Et seminatio, satio. Semen etiam frumenti genus est,
quod & appellant, simile farri. Ex ea alia fit. præclara res.
Propter quam Home. terram & doron uocat, hoc est & cam do-
nantem. *ναϊ δντοϊσϊ βρο τοϊσϊ κ̄ρῑ (ειδωρον ἀπορρα).* Neq;
enim exponendum est & doron aruran (ut nonnulli faciunt)
terram uitam donantem, quod & uinere est, quia. s. ter-
ra uitæ alimenta subministrat, sed donantem *(ειρα)* hoc est
& cam, rem scilicet dignam, ex qua terra sibi huiusmodi cogno-
men assumperit. Ex & pulchrius, quàm ex tritico fit gra-
num. Optima quondam in campania erat, Veronenisq; & Pi-

sero agro. Nuncius eius in Italia defecit. Dioscorides & æ
duplex esse genus scribit. Alteram simplicem dici alteram bi-
cocam à gemino coniugato grano ita appellatam. Et serus, hoc
est palus. cuius diminutiuum est surculus. Nam surculus pro-
prie est, qui inferitur. germen, quod in surculis nascitur. A su-
rus fit crebrisurus, quod si significat uallum crebris suris, hoc est
palis munitum. Et seges, quod proprie significat fruges eorum
femnum, ex quibus conficitur panis, nondum demissa. Ponit-
tur tamen aliquando pro humo, ad accipiendam semina subacta,
ut pote, contines pro contento. Virgilius. illa seges demum uotis
respondet auari agricolæ, bis quæ solem, bis frigora sentit. A
sero quando pro semino, siue planto accipitur, fit infero, quod
modo pro planto accipitur. Idem. inferere nunc Melibæe puros,
pone ordine uiteris. Aliquando pro insitionem facio. Est enim in-
sino cum scisso trunco surculus fecundæ arboris in sterili in-
feritur, uel cum oculi unius arboris adhibentur. hoc secundum
genus quidam inoculationem uocant. inferere etiã generaliter
pro interponere, atq; immittere usurpatur. Quem admodum
interferere frequenter accipitur pro immiscere, & in medio po-
nere. item sero aliquando pro contexo, & ordine ponitur, quo-
niã ea, quæ ordinantur, adnectuntur inuicem, atq; coherent.
Hinc serua coronæ dicuntur, non à satis (ut Plinius existima-
uit) sed à fertis, hoc est digestis inuicem floribus, frondibusq;
ex quibus ab initio fieri coronæ solebant. Hinc etiam series di-
ctæ, quæ ab ordine sic disserit, quod ordo est digestio, quæ quidq;
in suo loco collocamus, ueluti in acie, ubi pedites, ubi ala equi-
tum, ubi signa ex utilitate distribuuntur. Et in argumentatio-
ne, ubi ponenda sunt firmissima argumenta, ubi mediocria. Vñ
in ciuitatibus ordo consularis. Prætorius equester, et alij, adeo,
ut ordo pro ipsis quoq; hominibus illius conditionis accipitur.
Cicero. Qui apud omnes ordines esset gratiosus, idest apud
omnium ordinum homines. Series autem est quæ ad continuata
progressio, ut in serie orationis, idest in continuo contextu.
Quintilianus. Quod non nisi in contextu orationis, sericq; cõ-
tingit. Et serium, quod significat cum assertione. & non per
iocum. Acius. Vos nugis asseritis, nos seria loquimur. à quo
fit serio aduerbium. Plautus. Nunc quidem præter nos nemo
est, dic mihi uerum serio. Propter quod quidam serio, quasi si-
ne risu dictum existimauerunt. & serilla nauiga. & sericula-
tæ uestes, de quibus supra diximus, quæ lino, ac sparto con-
densantur, à conferendo. & contextendo dictæ. et sermo à com-
positis, & simul contextis uerbis. Sermo enim loquela est. à
quo sermoanor loquor. & sermocinatio, collocatio. Seria fœ-
minino genere uasis genus est oblongum. Persius. O si sub
raastro crepet argenti mihi seria dextro Hercule. Terentius. Re-
leui omnia doli, omnes serias. Huius diminutiuum est serio-
la. item à sero fit seruo, quod aliquando idem est, quod assero.
libero. Virgilius. Seruatum ex undis strophadum me litto-
ra primum accipiunt. Modo custodio, tueor. idem. Dij patrij
seruate domum, seruate ne potem. quandoq; diligenter, ac su-
persuasiose obseruo. Plautus. Tuus seruus seruet, meneri ne eas
det, an uiro. Plerumque inhabito. possideo. Virgilius. Cen-
tum quæ syluas, centum quæ stumina seruant. Aliquando te-
neo. idem. Curnam seruans sub imagine falcem. A seruo serua-
tor deducitur. cuius fœmininum est seruatricis. & seruus, quod
in bello serui non necabantur, sed uiui seruabantur. Est au-
tem seruus, qui domino alieno contra naturam iuris constitu-
tione subijcitur. Eius diminutiuum est seruilis. Ab hoc fit serui-
lis adiectiuum. à quo aduerbium seruiliter, & seruitus, quæ
est constitutio iuris gentiũ, quæ quis domino alieno cõtra natu-
rã subijcitur. Et seruitiũ, quod in singulari est ipsa seruitus. Te-
ren. Ego Pamphile hoc tibi pro seruitio debeo conari manibus,